

ingediend op **1268** (2021-2022) – Nr. 1
29 april 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Philippe Muyters

over de voortgangsrapportage
over het relanceplan Vlaamse Veerkracht

over het verslag

van het Rekenhof

over het relanceplan Vlaamse Veerkracht

en over het verslag

van het Rekenhof

over de voortgang van het relanceplan
Vlaamse Veerkracht.
Evaluatieverslag over de informatiekwaliteit
van de derde voortgangsrapportering
door de Vlaamse Regering

Documenten in het dossier:

37-D (2021-2022) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

67 (2021-2022) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Liesbeth Homans, Lorin Parys, Sarah Smeyers, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Jo Brouns, Stijn De Roo;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Bruno Tobback.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting bij de derde voortgangsrapportage	6
1.	Toelichting door minister-president Jan Jambon.....	6
2.	Toelichting door minister Matthias Diependaele	9
II.	Toelichting van de rapporten van het Rekenhof	10
1.	Toelichting door raadsheer Vital Put	10
1.1.	Relanceplan Vlaamse Veerkracht.....	10
1.2.	Benadering door het Rekenhof.....	11
2.	Toelichting door eerste-auditeur-revisor Bart Andriessens.....	11
2.1.	Beleidskader	11
2.2.	Systeem van monitoring en rapportering	12
2.3.	Projecten	13
3.	Toelichting door eerste-auditeur-revisor Lieven Tydgat.....	15
3.1.	Financiële rapportering in de voortgangsrapportage	15
3.2.	Begroting, meerjarenraming en uitvoering	16
3.3.	Kwaliteit van de financiële informatie	17
3.4.	Aanbevelingen audit en evaluatie voortgangsrapportering	18
4.	Tweede toelichting door eerste-auditeur-revisor Bart Andriessens.....	18
4.1.	Aanbevelingen audit en evaluatie voortgangsrapportering (vervolg)	18
III.	Replieken op de rapporten van het Rekenhof.....	19
1.	Eerste repliek van minister-president Jan Jambon	19
2.	Repliek van minister Matthias Diependaele.....	21
3.	Tweede repliek van minister-president Jan Jambon	22
IV.	Debat	23
1.	Tussenkoms van Philippe Muyters.....	23
2.	Tussenkoms van Anke Van dermeersch	24
3.	Tussenkoms van Björn Rzoska	25
4.	Tussenkoms van Ludwig Vandenhove.....	26
5.	Tussenkoms van Peter Van Rompuy	27
6.	Tussenkoms van Willem-Frederik Schiltz.....	28
7.	Repliek van Bart Andriessens	28
8.	Repliek van Lieven Tydgat	29
9.	Repliek van minister-president Jan Jambon	30
10.	Repliek van minister Matthias Diependaele.....	31
11.	Repliek van Björn Rzoska.....	33
	Gebruikte afkortingen	34
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 22 maart 2022 besprak de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

- de derde voortgangsrapportage over het relanceplan Vlaamse Veerkracht;¹
- het verslag van het Rekenhof over het relanceplan Vlaamse Veerkracht (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 37-D/1);
- het verslag van het Rekenhof over de voortgang van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Evaluatieverslag over de informatiekwaliteit van de derde voortgangsrapportering door de Vlaamse Regering (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 67/1).

De bespreking vond plaats met:

- minister-president Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management;
- minister Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed;
- Vital Put, raadsheer bij het Rekenhof;
- Bart Andriessens, eerste-auditeur-revisor bij het Rekenhof;
- Lieven Tydgat, eerste-auditeur-revisor bij het Rekenhof.

Voor de situering van deze bespreking wordt geciteerd uit het verslag van het Rekenhof over de voortgang van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Evaluatieverslag over de informatiekwaliteit van de derde voortgangsrapportering door de Vlaamse Regering (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 67/1) op pagina 9, om het relanceplan Vlaamse Veerkracht kort en kernachtig te duiden:

“Om de gevolgen van de COVID-19-pandemie op te vangen en een veerkrachtiger Europa uit te bouwen, richtte de Europese Unie begin 2021 onder meer het fonds Recovery and Resilience Facility (RRF) op, waaruit België 5,9 miljard euro subsidies kan ontvangen ingevolge de indiening, op 30 april 2021, van zijn nationaal plan voor herstel en veerkracht (NPHV), dat alle projecten bundelde die de federale en regionale regeringen van ons land hebben ingediend. Vlaanderen zou daarvan 2,255 miljard euro Europese steun bekomen. Intussen had de Vlaamse Regering in september 2020 al een eigen, ruimer Vlaams relanceplan voorgesteld, dat 180 projecten bevat, waarvan er 55 ook deel uitmaken van het NPHV (zogenaamde Europese projecten). 158 projecten, inclusief de Europese, zouden een eenmalige financiering met de coronaprovisie bekomen (4,3 miljard euro); 22 (hervormings)projecten zal Vlaanderen met reguliere middelen betalen. Het Rekenhof heeft de visie, opmaak, doelstellingen en de opvolging van het plan geëvalueerd, onder meer middels een onderzoek van de 74 grootste projecten (met een budget van 20 miljoen euro en meer (...)). Een aantal van zijn vaststellingen zullen ook dienstig zijn voor de jaarlijkse evaluatie, op vraag van het Vlaams Parlement, van de voortgangsrapportering door de Vlaamse Regering.”

De vraag van het Vlaams Parlement tot jaarlijkse evaluatie door het Rekenhof kwam tot stand in deze commissie op 4 mei 2021 en leidde tot de brief van parlementsvoorzitter Liesbeth Homans aan het Rekenhof op 18 mei 2021 (elektronische bijlage 1 op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be).

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie had immers in haar vergadering van 4 mei 2021 – na een voorafgaand overleg met delegaties van de Vlaamse Regering en het Rekenhof – immers beslist om na elke bespreking door de taskforce van de rapportering over de uitvoering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht minister-president Jan Jambon en minister Matthias Diependaele uit te nodigen voor een gedachtewisseling over deze rapportering.

¹ <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/vlaamse-veerkracht#voortgangsrapportering-december-2021>.

De essentie van de brief van 18 mei 2021 luidt als volgt:

"Het monitoringrapport dat de commissie verwacht:

- heeft als scope het volledige budget van het Relanceplan (4,3 miljard euro) en de 158 projectfiches en de 22 hervormingsfiches;
- geeft aan hoe in globo en per cluster de budgettaire aanwending evolueert;
- heeft voor elk project een uniforme fiche, met meetbare doelstellingen, een aanspreekpunt, een bronvermelding voor de indicatoren, nauwkeurige omschrijving van de gebruikte budgetcijfers (besliste budgetten, aangewende vastleggingskredieten, aangewende vereffeningskredieten, betalingen) en geeft aan hoe het project evolueert en waarom.

De commissie noteert dat de verantwoording bij de fiches zal evolueren van inputinformatie om de projecten en hervormingen op de rails te zetten naar output- en outcome-informatie (indicatoren, doelstellingen, mijlpalen) gedurende de uitvoering van de projecten en hervormingsplannen;

- heeft jaarlijks een (jaar-)rapportering die afsluit op 31 december, op die manier kan de rapportering gemakkelijker worden aangesloten met de rekeningen.

De commissie noteert ook de toezeggingen van de Vlaamse Regering inzake de vlotte en tijdige toegang tot de noodzakelijke informatie voor het Rekenhof bij de contactpersonen en in de daartoe beschikbaar gestelde rapporteringstools en (ontwerp-)rapporten.

De commissie beoogt een bespreking op hoofdlijnen (helikopterzicht en budgettaire evolutie) en verwijst voor de inhoudelijke bespreking van projecten en hervormingen die niet onder haar bevoegdheid vallen naar de bespreking in de bevoegde vakcommissies.

De commissie heeft in de vergadering van 4 mei 2021 tevens beslist het Rekenhof te verzoeken éénmaal per jaar een rapport over deze rapportering door de Vlaamse Regering aan de commissie over te maken.

Het rapport bestaat uit de beoordeling van de informatiekwaliteit van de hoger genoemde voortgangsrapportering (naar analogie van de voortgangsrapportering in het kader van het Toekomstverbond) met als doel:

- de nodige zekerheid te bieden over de juistheid van deze rapportering inzake het financiële plaatje (wat heeft het gekost, blijven we binnen het budget ...) en de performantie (wat hebben we bereikt, zitten de projecten op schema ...);
- selectief duiding te geven bij bepaalde projecten (bijv. in geval van vertraging of andere problemen) met focus op de projecten die een budget hebben van 20 miljoen euro of meer en op de hervormingsfiches die van belang zijn voor deze projecten.

Het rapport wordt verwacht in het voorjaar na het afsluiten van de rapportering over het vorige kalenderjaar (31.12.XX).

Het jaarlijkse beoordelingsverslag van het Rekenhof wordt de dinsdag voorafgaand aan de bespreking aan de commissie bezorgd."

Over de eerste twee voortgangsrapportages van het relanceplan werd door de commissie geen besprekingen gehouden in de commissie.

Zowel minister-president Jan Jambon, minister Matthias Diependaele als het Rekenhof maakten gebruik van een presentatie die als elektronische bijlage 2 en 3 terug te vinden zijn op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting bij de derde voortgangsrapportage

1. Toelichting door minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* zal de grote lijnen van het derde voortgangsrapport over het relanceplan Vlaamse Veerkracht, op meetmoment 31 december 2021, toelichten.

Het relanceplan Vlaamse Veerkracht kwam er nadat Vlaanderen in een diepe, ongeziene crisissituatie terechtkwam. Dat programma werd op bijzonder korte tijd vormgegeven om een snel en daadkrachtig antwoord te bieden op een acute situatie, de coronacrisis, waarvan de maatschappelijke en economische gevolgen vandaag nog steeds zichtbaar zijn.

Men kan er echter niet om heen dat deze context vandaag opnieuw fundamenteel gewijzigd is. De situatie in Oekraïne vraagt opnieuw om gecoördineerde actie, wat gebeurt met de taskforce Noodopvang, en waar op het vlak van woningrenovatie en energie al belangrijke stappen werden gezet. Ongetwijfeld zal ook het relanceplan Vlaamse Veerkracht een belangrijke bijdrage kunnen leveren, stelt de minister-president, omdat het net diverse aspecten bundelt om Vlaanderen crisisbestendiger te maken. Dat zal in de komende weken en maanden zeker verder onderzocht worden.

Daarom komt deze vergadering volgens de minister-president op een goed moment, en hoopt hij dat daarover een constructieve gedachtewisseling kan worden gevoerd.

Minister-president Jan Jambon licht de kernpunten van het voortgangsrapport toe.

De voortgangsrapportering bestaat uit vijf documenten die als mededeling op de Vlaamse Regering geagendeerd werden en op 28 januari 2021 werden gepubliceerd op de [website Vlaamse Veerkracht](#).

Het derde voortgangsrapport op meetmoment 31 december 2021 bevat een bundel van gedetailleerde fiches over de 180 relanceprojecten, de samenvattende covernota, de nota over de impactindicatoren, het overzicht van de outputindicatoren en de update van het dashboard Vlaamse Veerkracht.

In april 2022 volgt nog de financiële rapportering van de finale uitvoeringsgegevens over 2021 en in juni 2022 is het volgende meetmoment gepland, waarbij ook ruim aandacht zal worden gegeven aan de aanbevelingen van het Rekenhof.

De Vlaamse Regering wordt volgens de minister-president op deskundige wijze geadviseerd door het economisch en het maatschappelijk relancecomité, het klimaatexpertenpanel en de Vlaamse sociale partners.

Minister-president Jan Jambon overloopt de aandachtspunten die door deze comités werden geformuleerd naar aanleiding van de tweede voortgangsmeting in september 2021, en de wijze waarop deze bezorgdheden werden meegenomen naar de derde meting:

- er was een vraag naar het publiek ontsluiten van alle beschikbare data uit de voortgangsrapportering als open data. Zo zou elke stakeholder analyses kunnen doen op deze data. Alle data met betrekking tot de derde meting worden inmiddels ontsloten op het opendataportaal van de Vlaamse overheid;
- bij de tweede meting werd gevraagd om te blijven investeren in de kwaliteitsverbetering van de projectfiches, de output-, outcome-, en impactindicatoren en de mijlpalen. Tussen de tweede en derde meting werd een kwaliteitscheck gedaan op de fiches met verbetervoorstellen naar de projectverantwoordelijken,

met ook voorbeeldfiches van best practices. De voorbereidingen van de derde meting werden ook vroeg opgestart, met informatiesessies in november 2021, om de voortgang extra te stimuleren, zowel naar politieke besluitvorming, als naar ambtelijke projectuitvoering;

- er was vraag naar een narratief over het relanceplan, met aandacht voor het grotere systemische verhaal en de globale doelstellingen, met link naar transitie op het vlak van verduurzaming en digitalisering. Er werd een narratief Vlaamse Veerkracht opgemaakt dat de samenhang tussen de speerpunten, clusters en projecten weergeeft, met globale doelstellingen inzake crisisbestrijding, herstel, heropleving, alsook inzake transitie;
- het belang van kwaliteitsvolle rapportering over de Europees gefinancierde RRF-projecten werd duidelijk in de verf gezet bij de tweede meting. De 55 RRF-projecten worden van heel nabij opgevolgd, samen met de verantwoordelijke beleidsdomeinen. Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk hergebruik van informatie voor deze Europese rapportering;
- er werd gepleit voor blijvende investering in het relancedashboard, dat de vinger aan de pols houdt op verschillende cruciale indicatoren voor het maatschappelijk en economisch herstel. Het dashboard Vlaamse Veerkracht werd verder aangevuld en is publiek ontsloten. Dit dashboard kent frequente updates;
- er was een vraag naar grotere betrokkenheid van de relancecomités, het klimaatexpertenpanel en de sociale partners om ook tussen de metingen te worden betrokken in de werkzaamheden rond de monitoring. Deze comités kregen de gelegenheid om tussen de tweede en derde meting opmerkingen te formuleren over de gehanteerde impactindicatoren en het opgemaakte narratief. Een update van de indicatorennota werd als gevolg hiervan opgemaakt. De input die na de start van de derde meting werd aangeleverd, zal nog worden verwerkt tegen de vierde meting, om de komende maanden te komen tot een stabiele lijst van impactindicatoren;
- tot slot was er ook de vraag naar effectieve communicatie rond het relanceplan Vlaamse Veerkracht, de verwezenlijkingen en de impact, toegespitst op de verschillende doelgroepen. In 2021 werd er verder geïnvesteerd in publiekscommunicatie over de verwezenlijkingen van Vlaamse Veerkracht, ook via sociale media. De website Vlaamse Veerkracht kent systematische updates. De Vlaamse Regering plant medio 2022 een nieuwe publiekscampagne met bijzondere focus op concrete realisaties en zal daarnaast in 2022 ook op internationaal vlak actief over haar herstelbeleid communiceren.

Los van deze aandachtspunten richt de minister-president zich vandaag vooral op de voortgang bij de derde meting. Hij toont een slide met de voortgang over de drie meetmomenten van 2021, waarbij hij focust op de status op 31 december 2021:

- 171 van de 180 relanceprojecten (95 procent) zijn opgestart;
- 17 projecten of 9 procent hebben de status 'opgestart' maar kenden nog geen formele agendering op de Vlaamse Regering. Deze projecten krijgen de kleur lichtgroen. In januari van dit jaar zijn bovendien al enkele van deze 17 projecten bijkomend geagendeerd op de Vlaamse Regering;
- 153 projecten of 85 procent hebben de status 'opgestart na agendering op de Vlaamse Regering'. Deze projecten krijgen de kleur donkergroen;
- 1 project krijgt de status 'gerealiseerd'. Het gaat over project 146 'Compensatiebesluit Kinderopvang – extra tussenkomst inkomenstarief';
- voor 7 van de 180 relanceprojecten (4 procent) is bijzondere aandacht nodig. Die zijn oranje ingekleurd. Dit betreft drie digitaliseringsprojecten binnen de Vlaamse overheid, twee investeringsprojecten in cultuurhuizen, het project 'Verbeteren van de Sociale Kaart' en het project 'Versnelde uitrol digitale meters';
- geen enkel relanceproject krijgt de projectstatus 'rood', waarbij bijkomende actie noodzakelijk is;
- twee relanceprojecten zijn nog niet gestart op 31 december 2021 en krijgen de kleur grijs. Dit is in lijn met de planning. Het gaat over het project rond eenmalige initiatieven om mensen die reeds psychisch kwetsbaar waren, te

ondersteunen en het project rond bewustmakingscampagnes rond de versterking van de aanpak van intrafamiliaal geweld.

In vergelijking met de meting in april en september 2021 is duidelijk vooruitgang geboekt. Nog slechts twee projecten moesten op 31 december 2021 formeel van start gaan. Een kanttekening is wel dat het aantal projecten waarvoor aandacht nodig is, toeneemt van één naar zeven. Maar deze aandacht is niet van die aard dat dit als problematisch wordt beschouwd.

Tussen de tweede en derde meting werd sterk ingezet op het goed zetten van de mijlpalen:

- binnen de 180 relanceprojecten werden 1257 mijlpalen geïdentificeerd. De laatste mijlpaal situeert zich in 2030;
- het aantal gestarte mijlpalen dat op schema is, daalde tussen september 2021 en december 2021 van 479 naar 465. Dat kan worden verklaard door de stijging van het aantal gerealiseerde mijlpalen van 165 naar 347;
- voor 61 mijlpalen (5 procent) wordt een vertraging vastgesteld. Bij de vorige meting waren dat er 28 (3 procent);
- in de toekomst worden 383 mijlpalen voorzien. Hiervoor zijn, geheel volgens de planning, nog geen acties ondernomen;
- één mijlpaal is bij te sturen. Het betreft een mijlpaal in het project 'Blended Care Jeugdhulp';
- bij deze derde meting zijn 811 van de 874, of 93 procent van de gestarte mijlpalen op schema of reeds gerealiseerd, ten opzichte van 95 procent bij de vorige meting. De vooropgestelde planning blijft dus grotendeels aangehouden.

Wanneer men de mijlpalen per speerpunt bekijkt, ziet men het volgende:

- alle speerpunten zitten globaal gezien op eenzelfde niveau qua aangevatte mijlpalen (70 tot 80 procent gerealiseerd, vertraagd of op schema);
- enkel speerpunten 2 en 6 wijken hiervan af. Speerpunt 6 'De coronacrisis beheersen en Brexit' kent reeds relatief veel gerealiseerde mijlpalen en mijlpalen op schema. Dit heeft volgens de minister-president deels met de crisisbestrijdende en dus dringendere aard van deze projecten te maken. Bij speerpunt 2 'Investeren in infrastructuur' liggen nog relatief veel mijlpalen in de toekomst. Dit is grotendeels te wijten aan de lange doorlooptijd van infrastructuurinvesteringen;
- speerpunt 5 'Het Vlaamse zorg- en welzijnssysteem versterken' kent het grootste aandeel gerealiseerde mijlpalen;
- speerpunt 3 'Vlaanderen digitaal transformeren' heeft het grootste aandeel mijlpalen in vertraging. Dat heeft te maken met de prioritering op COVID-19-activiteiten en de beperkte beschikbaarheid van IT-profielen op de arbeidsmarkt.

Ondanks dat alles, stelt de minister-president vast dat het plan goed op schema ligt. Ook het economisch relancecomité, het maatschappelijk relancecomité, het klimaatexpertenpanel, de SERV, en de taskforce Vlaamse Veerkracht in zijn geheel hebben hun waardering geuit over de voortgang van de uitvoering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht en de rapportering hierover.

Op basis van de data in het rapport stellen ze vast dat de uitvoering van het relanceprogramma op schema ligt. Ze zijn zich ervan bewust dat de monitoring en de voortgangsrapportering 'work in progress' zijn. Ze zijn positief over het feit dat de betrokken entiteiten en bevoegde kabinetten concreet aan de slag gaan met aanbevelingen van de comités, en dat dit ertoe heeft bijgedragen dat de kwaliteit van de rapportering bij elke meting substantieel verbeterd is. Ook de betrokkenheid van de comités tussen de meetmomenten wordt bijzonder gewaardeerd.

De Vlaamse Regering werkte een communicatiecampagne uit voor het relanceplan Vlaamse Veerkracht die liep van 13 augustus tot en met 13 september 2021. 'Meer dan ooit' was de slogan, want meer dan ooit stond Vlaanderen toen voor een

uitdaging. Deze campagne had als voornaamste doelstelling de Vlamingen vertrouwen te geven in het plan en in de toekomst.

Met behulp van grafische elementen – de gele accolades die bijna letterlijk inzoomden op de elementen waar de komende jaren de focus op zal liggen – werden investeringen in de kijker gezet.

De communicatie naar het grote publiek over het relanceplan Vlaamse Veerkracht stopt niet met de communicatiecampagne van augustus en september 2021. Sinds oktober 2021 worden specifieke relanceprojecten in de kijker geplaatst via onlinevideo's en webberichten. Op deze manier wordt het voor de burger concreet wat het relanceplan Vlaamse Veerkracht betekent voor elk individu en voor de samenleving.

De Vlaamse Regering plant medio 2022 een nieuwe publiekscampagne. Terwijl de eerste campagne in de zomer van 2021 het bestaan en de ambitie van het relancebeleid onder de aandacht bracht, zal de volgende publiekscampagne focussen op concrete realisaties.

De Vlaamse Regering communiceert in 2022 ook op internationaal vlak over haar herstelbeleid.

Voor de financiële rapportage geeft de minister-president het woord aan minister Matthias Diependaele.

2. Toelichting door minister Matthias Diependaele

Minister *Matthias Diependaele* gaat eerst in op de voortgang van de vastleggingen en de vereffeningen van de 180 projecten.

Op 31 december 2021 was 1,5 miljard euro of ongeveer 35 procent van de 4,3 miljard euro aan relancemiddelen vastgelegd. Dat is het dubbele van het bedrag in september 2021, met name 750 miljoen euro. Dat is volgens de minister logisch omdat het herstelplan op snelheid komt, waardoor er op korte termijn meer vastleggingen zijn.

219 miljoen euro of 5 procent van de 4,3 miljard euro aan relancemiddelen was eind december 2021 vereffend. Dat is 142 miljoen euro meer dan in september 2021. Dat volgt niet helemaal de snelheid van de vastleggingen. Ook dat noemt de minister logisch, want vastleggingen kunnen slechts tot eind 2022 gebeuren, en vereffeningen tot eind 2026.

Dit zijn de voorlopige cijfers voor het begrotingsjaar 2021. De eindejaarsverrichtingen, die momenteel lopen, moeten hierin nog worden verwerkt. Intussen werd ook een aparte bevraging opgestart in functie van het rekeningenrapport 2021 van het Rekenhof. De finale gegevens worden ook verzameld in de EMOE-rapporteringstool, van waaruit een rapport met de finale cijfers zal worden getrokken.

Ook voor de financiële informatie kan een detail worden gegeven per speerpunt:

- men kan vaststellen dat eind december 2021 voor drie speerpunten (speerpunt 1 'Economie en samenleving verduurzamen', speerpunt 2 'Investeren in infrastructuur' en speerpunt 4 'Investeren in mensen en talenten') al 38 procent of meer van de voorziene middelen vastgelegd is;
- speerpunt 3 'Vlaanderen digitaal transformeren', speerpunt 5 'Het Vlaamse zorg- en welzijnssysteem versterken', speerpunt 6 'De coronacrisis beheren en Brexit' en speerpunt 7 'De overheid efficiënter maken' hebben lagere vastleggingen in vergelijking met de drie andere speerpunten. Hier zal de komende maanden zeker de nodige aandacht aan worden besteed, aangezien de

doelstelling nog steeds is om alle middelen in 2022 vast te leggen. Op die manier dragen de projecten ten volle bij aan de relance.

De oorlog in Oekraïne maakt het nog belangrijker om voldoende vaart te zetten achter het uitvoeren van de relanceagenda. De toegenomen economische onzekerheid en stijgende investeringskosten maken dat de Vlaamse overheid de economie de nodige steun in de rug moet blijven geven, besluit minister Matthias Diependaele.

II. Toelichting van de rapporten van het Rekenhof

1. Toelichting door raadsheer Vital Put

1.1. Relanceplan Vlaamse Veerkracht

Raadsheer *Vital Put* leidt de presentatie in. Daarna zullen zijn collega's Bart Andriessens en Lieven Tydgat dieper ingaan op de bevindingen uit de audits.

De Europese Unie heeft een fonds (RRF) gecreëerd om het herstel na de coronacrisis te bevorderen. België krijgt 5,925 miljard euro subsidies uit dit fonds, waarvan 2,255 miljard euro voor Vlaanderen.

Omdat België het economisch beter doet dan verwacht, zal er dit jaar nog een herberekening gebeuren en zal België minder ontvangen. Hoeveel minder kan op dit moment nog niet gezegd worden.

De Vlaamse Regering heeft een eigen Vlaams relanceplan uitgewerkt, dat ruimer is dan het Europese project. In het Vlaamse relanceplan zijn 180 projecten opgenomen.

De 180 Vlaamse projecten bestaan enerzijds uit 158 eenmalige projecten die worden gefinancierd door een coronaprovisie van 4,3 miljard euro. Hiervan kaderen er 55 in het Europese Fonds voor Herstel en Veerkracht. Anderzijds zijn er 22 (hervormings)projecten die worden gefinancierd uit reguliere middelen. De totale kostprijs daarvan wordt op circa 9 miljard euro geraamd, hoewel dat niet exact te bepalen valt. Daaronder vallen onder meer leningen en waarborgen (dia 3).

Dia 4 van de presentatie toont de overlappende venndiagrammen die de verhouding tussen het Vlaamse plan en het Belgische plan aangeven. Van de 140 projecten die België heeft ingediend bij de Europese Commissie, zijn er dus 55 Vlaamse projecten. Anderzijds zijn die 55 Vlaamse projecten maar een deel van het Vlaamse plan, dat 180 projecten bevat.

Bart Andriessens en Lieven Tydgat gaan een aantal kritieken geven op het relanceplan Vlaamse Veerkracht en bij de monitoringrapporten waarmee de Vlaamse Regering de implementatie van dit plan opvolgt.

De spreker wil ook twee zaken meegeven om die kritiek in perspectief te plaatsen:

- 1° het feit dat de Vlaamse Regering op een zeer uitgebreide en transparante manier rapporteert over dit plan, is op zichzelf al een heel positief feit. Er zijn weinig gelijkaardige precedents bij de Vlaamse overheid;
- 2° een tweede bedenking slaat op de wijze waarop de audit is tot stand gekomen. Bij zijn audits toetst het Rekenhof de werkelijkheid met een norm, met een wenselijke situatie. In concreto stelt het Rekenhof als norm dat er evidence-based beleid moet zijn, projectmanagement volgens de regels van de kunst, een valide en betrouwbare monitoring enzovoort.

In haar repliek op de audits schrijft de Vlaamse Regering dat het Rekenhof te weinig begrip opbrengt voor het feit dat het relanceplan Vlaamse Veerkracht in een buitengewone context is tot stand gekomen.

De Vlaamse Regering moest inderdaad handelen op basis van onzekere informatie. Niemand wist op dat moment waar de coronacrisis naartoe zou gaan, en zelfs vandaag weet men dat niet, en ondertussen zijn er al nieuwe bedreigingen in Europa die voor nieuwe onzekerheden zorgen.

Naast die onzekerheid is het inderdaad zo dat de betrokken administraties een zware werkdruk hadden.

Het Rekenhof begrijpt dat beleid niet in optimale voorwaarden tot stand komt maar dat neemt niet weg dat men moet streven naar zoveel mogelijk evidencebased beleid, naar zo goed mogelijk management enzovoort.

Het Rekenhof gaat ervan uit dat dit bijdraagt tot de effectiviteit van het beleid en ook tot een goede verantwoording aan het parlement.

1.2. Benadering door het Rekenhof

De aanleiding voor de audits over het relanceplan Vlaamse Veerkracht is de vraag van het Vlaams Parlement om de monitoringrapporten van de Vlaamse Regering te beoordelen. Dat is een recurrente opdracht die elk jaar gaat worden uitgevoerd, naar analogie van de rapportering over het Toekomstverbond.

De opdracht is omschreven in een brief van de voorzitter van het Vlaams Parlement en is tweeledig:

- enerzijds beoordeelt het Rekenhof de juistheid en volledigheid van de informatie in de monitoringrapporten, zowel financiële informatie als informatie over de prestatie;
- anderzijds geeft het Rekenhof duiding als er problemen zouden zijn met bepaalde projecten, maar enkel voor projecten van meer dan 20 miljoen euro; dat gaat om 74 projecten.

Die twee onderdelen van de opdracht van het Rekenhof zijn eigenlijk communicerende vaten: als de monitoringrapporten van de Vlaamse Regering juist en volledig zijn, vindt het parlementslicid in het monitoringrapport alle informatie die het nodig heeft en dan is er geen nood aan bijkomende duiding; als de rapportering niet afdoende is, moet het Rekenhof meer duiding geven.

Het monitoringrapport is zeer uitgebreid en het Rekenhof moet dat op korte tijd beoordelen. Om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op die opdracht, heeft het Rekenhof eenmalig een audit uitgevoerd over het systeem dat achter die monitoringrapporten zit: de aansturing, het projectmanagement en het systeem van monitoring.

2. Toelichting door eerste-auditeur-revisor Bart Andriessens

Het Rekenhof heeft in de eerste plaats het beleidskader waarbinnen het plan tot stand kwam en daarna het beleidskader hernomen in het relanceplan Vlaamse Veerkracht onderzocht, stelt *Bart Andriessens* (dia's 7 tot en met 13).

2.1. Beleidskader

Niettegenstaande de Vlaamse Regering snel tot een plan wou komen, zijn toch verschillende adviezen gevraagd. Zo werd zowel een economisch als een maatschappelijk relancecomité opgericht en beide gaven een uitgebreid advies. Vermits

Europa sterk klimaatinspanningen benadrukt, werd ook teruggegrepen naar een klimaatadvies uit 2019 en werd een klimaatpanel opgericht. Daarnaast werd ook een advies gevraagd aan de SERV en andere middenveldorganisaties. Er kan dus zeker gesteld worden dat er voldoende input was maar de tijd om deze input te geven was wel vrij beperkt aangezien het gaat om een plan dat de bedoeling heeft om de economie en maatschappij diepgaand te beïnvloeden en te veranderen.

In het plan zelf ontbreekt echter een overkoepelende strategische visie die voortbouwt op een analyse van de maatschappelijke problematiek en uitdagingen. De Vlaamse Regering stelt in haar repliek op het rapport van het Rekenhof dat die visie blijkt uit de samenlezing van de adviezen en het Vlaamse regeerakkoord maar die documenten zijn zeer ruim en het blijft onduidelijk welke elementen ervan nu de visie vormen die ten grondslag ligt aan het plan.

Dit gebrek aan duidelijke visie wordt versterkt door het feit dat er geen overkoepelende doelstellingen zijn opgenomen in het plan. Slechts in de derde voortgangsrapportering werden vier vrij vage doelstellingen opgenomen.

Het Rekenhof merkt ook op dat er weinig globale aansturing is van het plan, onder andere inzake het absorptievermogen, met andere woorden is de administratie, maar ook de andere betrokkenen zoals bedrijven, scholen en lokale besturen, in staat om de nodige initiatieven te nemen voor een tijdige realisatie van de projecten? Gelijkaardige vaststellingen worden ook in andere Europese landen gedaan, merkt de spreker op.

Een belangrijk aandachtspunt is ook het ontbreken van een globaal risicomanagement op planniveau, onder meer om risico's inzake veranderende maatschappelijke omstandigheden te beheersen – bijvoorbeeld de plots opduikende energiecrisis – maar ook om financiële risico's onder controle te houden, onder meer de vermoedelijk dalende inbreng van Europa in de financiering van het plan.

In totaal zijn 180 projecten opgenomen in het plan. Voor de 55 Europese projecten ervan is er natuurlijk in overleg met de andere regio's en de federale overheid voor gezorgd dat aan de criteria die door Europa zijn opgelegd, wordt voldaan.

Voor de Vlaamse projecten zijn de criteria niet duidelijk. Maar ook binnen die criteria is de keuze niet geduid. Zo wordt bijvoorbeeld geïnvesteerd in groene bussen maar niet in mobipunten, in waterstof maar niet in windmolens, zonder dat die keuzes worden geduid.

De onderzochte projecten zijn allemaal coherent met het bestaande beleid, waarbij 31 procent nieuw of een combinatie van nieuw en bestaand beleid is. Er worden dus wel nieuwe wegen ingeslagen maar het belangrijkste deel van de projecten is een verderzetting, uitbreiding of versnelling van reeds bestaande initiatieven.

2.2. Systeem van monitoring en rapportering

Naast het beleidskader onderzocht het Rekenhof ook het systeem van monitoring en rapportering. Driemaal per jaar is er een meting van de voortgang van de projecten, wat leidt tot de voortgangsrapporten. De voor de projecten verantwoordelijke entiteiten brengen de stand van zaken in in een databank van het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken en datzelfde departement biedt begeleiding en bewaakt ook de kwaliteit van de ingebrachte gegevens, vooral inzake elementen van projectbeheer.

Op basis van deze gegevens en de uitvoeringscijfers aangebracht door het Departement Financiën en Begroting kan het departement op een automatische wijze een ontwerp van rapport opmaken voor alle projecten. Er is een nazicht door de

ministeriële kabinetten vooraleer een directiecomité het rapport ontvangt. Dat directiecomité – dat bestaat uit één kabinetsadviseur per minister en de elf leden van het voorzitterscollege – bereidt de taskforce voor en waakt over de uitvoering en monitoring van het plan.

De twee relancecomité's en het klimaatpanel geven advies aan de taskforce. De taskforce Vlaamse Veerkracht bestaat uit de ministers van de Vlaamse Regering, de voorzitters van de twee relancecomités, de voorzitter en ondervoorzitter van de SERV, de voorzitter van het klimaatpanel en een vertegenwoordiging uit het voorzitterscollege, met de voorzitter van het voorzitterscollege en de secretaris-generaal van het Departement Financiën en Begroting als vaste leden. Het superviseert de uitvoering van het plan en stuurt bij. Voor de Europese projecten is er nog de Vlaamse Auditautoriteit die monitort en controleert en zijn er ook controles en audits mogelijk door de Europese Commissie en de Europese Rekenkamer.

De belangrijkste positieve vaststellingen zijn dat de tool die gebruikt wordt voor het verzamelen van gegevens kwaliteitsvol is en nog kan aangepast worden in functie van nieuwe inzichten of bijvoorbeeld vereisten voor de specifieke rapportering op vraag van Europa. Het Departement KBUZA stuurt de rapportering aan en levert inspanningen om de kwaliteit te verhogen. De volledige monitoringstructuur is bepaald met duidelijke verantwoordelijkheden. Experts worden betrokken door de inbreng van de relancecomités en het klimaatpanel. Daarenboven is er ook voldoende transparantie door de publieke rapportering.

Minder positief zijn de bevindingen van het Rekenhof over de meerwaarde van de verschillende stappen in het monitoringproces. Zo zijn er weinig aanwijzingen dat het proces leidt tot globale bijsturingen; de bijsturingen zijn eerder op het vlak van projecten en projectmanagement.

De Vlaamse Regering heeft ook globale impactindicatoren bepaald maar die zijn gericht op economie, arbeidsmarkt en welzijn. Belangrijke aspecten zoals klimaat en digitalisering ontbreken echter, hoewel de Europese Commissie daar zeer veel belang aan hecht. Een belangrijk gegeven voor de projecten ingediend bij Europa is het feit dat nog concrete afspraken moeten gemaakt worden tussen de Europese Commissie en België over de monitoring en rapportering, de zogenaamde operationale arrangements waarvan de goedkeuring al verschillende malen werd verschoven. België, en dus Vlaanderen, kan dan ook nog niet rapporteren aan Europa waardoor Europese financiering uitblijft. Dit is overigens een opmerking die geldt voor vele EU-lidstaten.

2.3. Projecten

Het derde deel van de audit van het relanceplan Vlaamse Veerkracht betreft de projecten. Van de 180 projecten zijn er 158 die met eenmalige kredieten, dus de 4,3 miljard euro, gefinancierd worden. De 55 projecten opgenomen in het nationale relanceplan behoren allemaal tot deze 158 projecten. Daarnaast zijn er 22 zogenaamde hervormingsprojecten die via de reguliere budgetten zullen gefinancierd worden.

Het Rekenhof heeft zich gefocust op alle projecten met een budget van 20 miljoen euro of meer, omdat dit ook overeenkomt met de focus die door het Vlaams Parlement gevraagd is bij de evaluatie van de kwaliteit van de voortgangsrapportering. Zo is het Rekenhof gekomen tot een selectie van 74 projecten, waarvan er 30 bij Europa zijn aangemeld, 33 zijn Vlaamse projecten met eenmalige Vlaamse financiering en 11 zijn hervormingsprojecten met reguliere financiering.

Vermits het Vlaams Parlement aan het Rekenhof heeft gevraagd om een kwalitatieve evaluatie te maken van de voortgangsrapportering, onderzocht het Rekenhof

de elementen die bijdragen tot een goede projectuitvoering, en vooral ook de elementen die noodzakelijk zijn voor een kwalitatieve rapportering. De audit van het relanceplan Vlaamse Veerkracht is op dit vlak dus deels een voorwaardenonderzoek voor een kwaliteitsvolle rapportering. Het is immers zo dat als er bijvoorbeeld geen duidelijke projectdoelstellingen zijn, er moeilijk kan bepaald worden of ze al dan niet gerealiseerd zijn. Als een mijlpaal te vaag is gedefinieerd of er zijn geen goede indicatoren, dan kan men moeilijk kwaliteitsvol rapporteren omdat men niet kan aantonen dat die doelstellingen, indicatoren of mijlpalen gehaald zijn.

Er werd vastgesteld dat de contextanalyse en probleemstelling die de grondslag vormen voor het opstarten van projecten voor het overgrote deel van de projecten in orde zijn, net zoals de bepaling van doelgroepen. Ook de verantwoordelijkheden omtrent de projectuitvoering zijn meestal duidelijk bepaald en de scope is veelal duidelijk afgebakend. De instrumenten zoals premies, subsidies en overheidsopdrachten zijn voor zowat 78 procent van de projecten duidelijk bepaald en de omschrijving van de te behalen output is in zo wat drie vierde van de projecten kwaliteitsvol. Streefwaarden zijn veelal bepaald indien er outputindicatoren zijn, maar gezien die afhankelijkheid kan daar geen percentage op geplakt worden.

Waar de projecten minder goed op scoren, is de omschrijving van de bedoelde impact met zo'n 70 procent; de outputindicatoren zijn maar goed bepaald in 55 procent van de projecten en de doelstellingen in iets minder dan de helft van de projecten. De koppeling met andere projecten wordt nauwelijks aangegeven maar het Rekenhof voerde geen diepgaande audit van elk van de projecten en kan dus zelf de koppelingen niet bepalen. Zo worden burgers met een zwakke ICT-kennis vanuit verschillende projecten benaderd zonder dat deze projecten naar elkaar verwijzen, wat risico's inhoudt voor een efficiënte middeleninzet. Hier een percentage op plakken, kan dus niet. Er zijn nog veel tekortkomingen voor onder meer de acties, de planning en de mijlpalen die slechts voor een derde van de projecten in orde zijn. Dit houdt natuurlijk een gevaar in voor het tijdig realiseren van de projecten. Risicomanagement is ten slotte het zeer zwakke broertje met slechts enkele dossiers waar dit werd aangetoond. Algemeen wordt er wel vooruitgang vastgesteld, zeker voor de elementen die in de voortgangsrapportering zijn opgenomen, maar voor vele projecten kan dit nog verbeterd worden.

De evaluatie van de inhoudelijke kwaliteit van de voortgangsrapportering kan dan ook niet om een aantal van deze vaststellingen heen zoals bijvoorbeeld de vage of te beperkte mijlpalen of onduidelijke doelstellingen. Indien het Rekenhof een strikte kwaliteitsevaluatie zou hebben toegepast, zou het voor heel wat projecten moeten aangeven dat een evaluatie eigenlijk niet mogelijk is bij gebrek aan basisgegevens om de gerapporteerde voortgang tegen af te zetten.

Het Rekenhof is dan ook met een ruime blik naar de inhoudelijke voortgangsrapportering gaan kijken en is tot de volgende vaststellingen gekomen:

- de tekstuele beschrijving van de voortgang is vrij goed maar soms is een betere inhoudelijke onderbouwing nodig;
- een mijlpaal is een moment waarop een bepaalde actie moet afgerond zijn. Het is dus geen actie maar enkel de vaststelling of iets is gebeurd of niet.

De mijlpalen zijn zoals aangegeven slechts in 30 procent van de dossiers duidelijk en voldoende. In de andere dossiers zijn deze veelal vaag, bijvoorbeeld over wat er wordt bedoeld met de bouw van infrastructuur: de start van de studie, de start van de bouwwerken of de oplevering van de infrastructuur. Soms is er slechts één of enkele mijlpalen en worden belangrijke etappes in de projectrealisatie niet opgevolgd. Rekening houdend met een ruime interpretatie van de soms slecht omschreven mijlpalen kan gesteld worden dat iets meer dan de helft van de mijlpalen een correcte status meekreeg. Voor de andere mijlpalen kan de status niet bepaald worden of is deze niet correct. Zo zijn er ongeveer 75 mijlpalen met een realisatiedatum eind 2021 waarvan de status 'op schema'

- is. Dat kan niet. Vermits de datum voorbij is, is de mijlpaal gerealiseerd, niet gerealiseerd of is er vertraging. 17 procent kreeg het verkeerde label opgeplakt;
- in de voortgangsrapportering is ook voor elk project in de opname van een of meerdere outputindicatoren voorzien. Ook hier wordt de omschrijving van de outputindicatoren voor 54 procent van de projecten als kwaliteitsvol bepaald. Voor 23 procent zijn de indicatoren te vaag om te begrijpen wat juist gemeten wordt. Voor 12 procent zijn er geen indicatoren maar kunnen er volgens het Rekenhof wel nuttige bepaald worden. Voor 4 procent zijn wellicht geen relevante indicatoren mogelijk en voor een aantal dossiers zonder indicatoren kan het Rekenhof niet bepalen of deze al dan niet nuttig kunnen zijn;
 - streefwaarden zijn in 42 procent van de projecten kwaliteitsvol, voor andere dossiers ontbreken ze of zijn verbeteringen mogelijk. Bij de meeste dossiers ontbreken wel tussentijdse streefwaarden zodat het moeilijk is om na te gaan of een project wel op schema zit om finale streefwaarde te behalen. Zo kan 10 procent realisatie goed zijn als het project nog maar werd geoperationaliseerd, maar als het project al zes maanden loopt en er bijvoorbeeld nog maar één jaar tijd rest, is er wellicht een probleem. Door de afwezigheid van tussentijdse streefwaarden is dit echter moeilijk op te volgen.

De globale conclusie is dan ook dat de weergegeven stand van zaken vrij goed is maar dat een kwaliteitsverbetering vooral moet verder bouwen op een betere definiëring van mijlpalen en outputindicatoren.

3. Toelichting door eerste-auditeur-revisor Lieven Tydgat

3.1. Financiële rapportering in de voortgangsrapportage

Een van de vragen van het Vlaams Parlement was dat het Rekenhof zou nagaan of de financiële informatie in de voortgangsrapportage juist is, met andere woorden of die financiële informatie een correct beeld geeft van de relanceprojecten en van de uitvoering ervan, stelt *Lieven Tydgat*.

Om die vraag te beantwoorden, heeft het Rekenhof verschillende controles uitgevoerd.

Een eerste controle was het aansluiten van de cijfers in de voortgangsrapportage met de cijfers in de boekhouding op het fotomoment van 31 december 2021. Er kan bevestigd worden dat die aansluiting klopt. Wat op 31 december 2021 geregistreerd was in de boekhouding is overgenomen in de voortgangsrapportage.

De cijfers in de boekhouding waren wel voorlopig. De rekening 2021 wordt pas in maart definitief afgesloten. In die tussenperiode is het nog mogelijk om bijkomende prestaties geleverd in 2021 voor relanceprojecten te boeken, bijvoorbeeld omdat de betrokken leveranciers hun facturen op het jaareinde nog niet bij de Vlaamse overheid hadden ingediend. De cijfers in de definitieve jaarrekening zullen dus afwijken van de voortgangsrapportage. Indien die afwijkingen groot zijn, zal daarover gerapporteerd worden in het rekeningenrapport.

Een tweede controle betrof een detailcontrole van onderliggende verantwoordingsstukken. Voor diezelfde selectie van grote projecten hebben de auditteams nagegaan of alle uitgaven die op een relanceproject geboekt zijn ook werkelijk met dat project verband houden. De conclusie van het Rekenhof is positief. Al deze uitgaven hebben betrekking op relance.

Als derde controle heeft het Rekenhof een koppeling gemaakt met de prognoses in de begroting en de meerjarenraming. Hiermee wilde het Rekenhof nagaan in welke mate de verwachtingen die in de begroting werden geformuleerd ook werkelijk zijn uitgekomen. In de voortgangsrapportage wordt wel gerapporteerd over gerealiseerde

vastleggingen en vereffeningen maar zonder die uitvoeringscijfers tegenover de begrotingsramingen te plaatsen.

Ten slotte is ook de kwaliteit van de financiële informatie in de voortgangsrapportage inhoudelijk beoordeeld. Daarbij ging het Rekenhof uit van de vraag of die financiële informatie voldoende inzicht biedt in elk individueel project, en toelaat de uitvoering ervan te monitoren.

Op die laatste twee punten gaat de spreker straks iets dieper in, maar eerst wil hij het even hebben over de scope van de financiële voortgangsrapportage.

Deze grafiek (dia 15) kwam daarnet al aan bod: hij toont dat het relanceplan Vlaamse Veerkracht bestaat uit 180 projecten, 158 eenmalige investeringsprojecten en 22 hervormingsprojecten. Samen vormen ze het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

Budgettair is er wel een onderscheid. De 158 eenmalige investeringsprojecten worden gefinancierd vanuit de relanceprovisie van 4,3 miljard euro die in de begroting is ingeschreven. Voor die projecten is een degelijke financiële monitoring opgezet, en in de voortgangsrapportage wordt hierover voldoende gerapporteerd.

De voortgangsrapportage bevat wel geen financiële opvolging van de 22 hervormingsprojecten, die met reguliere kredieten worden gefinancierd. Daarvoor verwijst de Vlaamse Regering naar de beleids- en begrotingstoelichtingen. Het Rekenhof vindt dit om verschillende redenen geen goede oplossing:

- het gaat in tegen de eigen beslissing van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 dat de voortgangsrapportage alle relanceprojecten moet omvatten;
- het gaat over heel veel middelen, met name 8,9 miljard euro beleidsruimte, die via verschillende instrumenten wordt ingezet;
- de BBT's zijn minder geschikt om specifiek over relance te rapporteren; zij geven een overzicht van alle verrichtingen van het jaar, de commentaar over relance dreigt in het geheel te verdwijnen;
- het is wenselijk dat op eenzelfde moment en in eenzelfde document over alle relanceprojecten wordt gecommuniceerd, zeker omdat sommige eenmalige en hervormingsprojecten gekoppeld zijn;
- de hervormingsprojecten zijn boekhoudkundig moeilijker op te volgen omdat in de reguliere kredieten geen onderscheid wordt gemaakt tussen relance en normale werking.

Vandaar de aanbeveling van het Rekenhof om in de voortgangsrapportage ook volwaardig te rapporteren over de hervormingsprojecten.

3.2. Begroting, meerjarenraming en uitvoering

De aangepaste begroting 2021 raamde dat de relanceprojecten volledig zouden vastgelegd worden in begrotingsjaar 2021 en dat een heel groot deel van de projecten al in datzelfde jaar zou worden uitgevoerd.

De meerjarenraming bij de initiële begroting 2022 is wat voorzichtiger. De realisatie van de relanceprojecten wordt breder uitgespreid over de begrotingsjaren 2021 tot en met 2026 en de Europese subsidie, geraamd op 2,3 miljard euro, wordt pro rata in resultaat genomen over diezelfde periode.

Wat was de stand van zaken op 31 december 2021? Het Rekenhof stelt vast dat de voortgang van de projecten trager verloopt dan vooropgesteld bij de meerjarenraming. Op dat fotomoment werden al 1,7 miljard euro vastleggingskredieten herverdeeld vanuit de relanceprovisie naar de relanceprojecten. Daarvan is 1,5 miljard euro effectief vastgelegd voor concrete verbintenissen. Vanuit de relanceprovisie is 334,1

miljoen euro VEK overgeheveld naar de relanceprojecten. Hiervan is 218,8 miljoen euro VEK effectief besteed. Dat staat ook zo in de voortgangsrapportage.

Het Rekenhof formuleert hierbij een paar kanttekeningen:

- dit zijn voorlopige cijfers, gebaseerd op het fotomoment van 31 december. De uitvoeringscijfers in de definitieve jaarrekening zullen hiervan afwijken;
- er zijn overdrachtsbepalingen nodig om de onbenutte kredieten niet verloren te laten gaan. Er is wel al een overdrachtsbepaling voorzien op het niveau van de relanceprovisie voor het saldo van het vastleggingskrediet maar niet voor het niet-herverdeelde vereffeningskrediet en op het niveau van de individuele relanceprojecten is nog niets geregeld;
- in de begroting wordt nog uitgegaan van een Europese subsidie van 2,3 miljard euro. Dat bedrag is een voorlopige raming. In de tweede helft van dit jaar wordt de subsidie definitief berekend, rekening houdend met de economische groei van België in vergelijking met andere EU-lidstaten. Omdat België beter presteerde, zal de subsidie lager uitvallen dan initieel geraamd. Een groter deel van de relance zal met andere middelen moeten worden gefinancierd.

3.3. Kwaliteit van de financiële informatie

Het Rekenhof heeft ook de kwaliteit van de financiële informatie geëvalueerd. Men stelde zich de vraag of de projectfiches een goed inzicht bieden in de financiële impact van elk relanceproject over de volledige looptijd. Dat bleek niet zo evident te zijn.

De projectfiches zijn niet allemaal vanuit dezelfde invalshoek opgesteld: sommige tonen de economische kostprijs van een project, andere de kasuitgaven. Sommige beperken de beleidsruimte tot de relanceperiode, ook wanneer het project nadien blijft doorlopen. Aangezien de inhoud van de relanceprojecten heel divers is, zijn de geaggregeerde cijfers moeilijk interpreteerbaar. De spreker wil dit verduidelijken aan de hand van enkele voorbeelden. De projecten die hij bespreekt zijn reële relanceprojecten (dia's 18 en 19). Hij had er nog veel andere kunnen kiezen om tot dezelfde conclusies te komen.

Project VV010 gaat over sociale woningbouw. Het betreft een eenmalige verhoging met 250 miljoen euro van de middelen van VMSW om de renovatie van sociale woningen te versnellen. VMSW krijgt hiervoor een renteloze lening. Vlaanderen leent die middelen op de kapitaalmarkt. In de projectfiche staat dat de beleidsruimte voor dit project 5 miljoen euro bedraagt; dit is de intrestkost tijdens de relanceperiode.

Dit geeft om verschillende redenen een onvolledig beeld van het project. De intrestkost over de volledige projectduur ligt een stuk hoger dan de 5 miljoen euro uit de relancejaren. Wanneer men uitgaat van een projectduur van 10 jaar loopt de intrestkost op tot 12,5 miljoen euro. Daarbij komt dat momenteel uitsluitend wordt gerapporteerd over de intrestkost, terwijl de impuls van 250 miljoen euro wel een onmiddellijke impact heeft op de schuldpositie. Daarover wordt niets vermeld in de voortgangsrapportage.

De voortgangsrapportage is ook niet duidelijk over wat gerapporteerd moet worden op geaggregeerd niveau. Wordt met beleidsruimte alleen de bijkomende intrestkost bedoeld, of gaat het over de bijkomende impuls voor renovatie? Bij de controle heeft het Rekenhof vastgesteld dat dit over de projecten heen verschillend wordt geïnterpreteerd. Dat leidt tot geaggregeerde cijfers die niet consistent zijn samengesteld.

Een tweede voorbeeld (slide 19) dat de spreker wil aanhalen, is project VV165 over het Welvaartsfonds. Om dit project op te starten, heeft de Vlaamse Regering een kapitaalverhoging van 240 miljoen euro doorgevoerd bij PMV, waarvan 80 miljoen euro onmiddellijk is volstort. Hierdoor lijkt de voortgangsrapportage aan te geven

dat dit project bijna gerealiseerd is, terwijl het gaat over een interne transfer van middelen binnen de Vlaamse overheid. Op 31 december 2021 moest de eigenlijke werking van het Welvaartsfonds nog worden opgestart. Er was nog geen enkele investering gebeurd. Vandaar de noodzaak om in de projectfiches ook duidelijk te maken wat de rol van elke partner is in het project om interne transfers en werkelijke bestedingen te kunnen onderscheiden.

Deze voorbeelden tonen aan dat verdere afspraken nodig zijn om de financiële rapportering, zowel op projectniveau als geaggregeerd, te verbeteren.

3.4. Aanbevelingen audit en evaluatie voortgangsrapportering

Het Rekenhof heeft naar goede gewoonte een aantal aanbevelingen geformuleerd.

Vanwege het grote belang van de hervormingsprojecten dringt het Rekenhof erop aan dat zij volwaardig geïntegreerd worden in de voortgangsrapportage. Een doorverwijzing naar de BBT's volstaat niet.

Het Rekenhof beveelt ook aan dat de financiële informatie op het niveau van de projectfiches wordt verbeterd en meer uniform wordt gemaakt. De voorbeelden tonen dat dit nodig is om ook overkoepelend valide informatie te verkrijgen.

Vandaar de aanbeveling om:

- de ontvangsten en uitgaven van het project over de volledige looptijd in aanmerking te nemen en niet te beperken tot de relanceperiode;
- de aard van de ontvangsten en uitgaven ook te vermelden. De relanceprojecten zijn heel breed: het gaat zowel over leningen en intresten als over subsidies, investeringen en waarborgen. Er gaat heel veel informatie verloren wanneer de aard van de uitgaven niet wordt toegelicht;
- naast de budgettaire invalshoek is er het best ook aandacht voor de kasmatische invalshoek, zowel om de impact op het resultaat of het vorderingensaldo als op de schuldpositie te kunnen duiden;
- ten slotte is het ook wenselijk om de rol en het aandeel van elke actor te vermelden.

Dit moet ervoor zorgen dat elke projectfiche alle nodige informatie bevat om de financiële impact van een relanceproject over de volledige projectduur te kunnen beoordelen.

4. Tweede toelichting door eerste-auditeur-revisor Bart Andriessens

4.1. Aanbevelingen audit en evaluatie voortgangsrapportering (vervolg)

Bart Andriessens licht toe dat de inhoudelijke aanbevelingen ingaan op een meer globale aansturing van het plan en een risicomanagement op planniveau, onder meer om ervoor te zorgen dat alle projecten tijdig kunnen gerealiseerd worden, dat wijzigende maatschappelijke omstandigheden die spijtig genoeg de laatste tijd duidelijk geworden zijn, kunnen opgevangen worden en dat financiële risico's beheerst worden.

Er moet ook voldoende aandacht zijn voor overlapping van projecten omdat dit de efficiënte inzet van middelen kan bedreigen. Zo zijn er heel wat digitaliseringsprojecten gericht op burgers met onvoldoende IT-kennis maar zij lijken deels overlappend te zijn.

Zoals aangehaald is er nog verbetering mogelijk voor risicomanagement op projectniveau, moeten mijlpalen en indicatoren beter geformuleerd worden en worden beter tussentijdse streefwaarden opgenomen om te bepalen of een project voldoende snel vooruitgaat.

Ten slotte zijn er heel wat controleactoren zoals het Rekenhof, de Vlaamse Audit-autoriteit en Europa en zou de werklast kunnen beperkt worden door de onderbouwende documentatie te centraliseren op één plaats.

III. Replieken op de rapporten van het Rekenhof

1. Eerste repliek van minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* spreekt zijn oprechte waardering uit over de grondige wijze waarop het Rekenhof deze audit heeft uitgevoerd. De twee rapporten gaan uitgebreid in op de wijze waarop het relanceplan Vlaamse Veerkracht is tot stand gekomen, de wijze waarop het de voortgang in beeld brengt en de kwaliteit van de rapportage van de individuele projecten met een beleidsruimte groter dan 20 miljoen euro.

Het rapport bevat een aantal punten van kritiek. Die gaat de Vlaamse Regering grondig bestuderen. De minister-president leest echter ook veel steun om op de ingeslagen weg door te gaan met de monitoring. De Vlaamse overheid is een lerende organisatie. Een dergelijk auditrapport is een stimulans om de uitvoering nog te versterken, de rapporten nog transparanter te maken en Vlaamse Veerkracht als geheel nog beter in de verf te zetten. Want meer dan ooit zijn dergelijke plannen nodig. De gebeurtenissen in Oekraïne zorgen voor nieuwe uitdagingen die met een grotere amplitude en snelheid op de samenleving afkomen dan men zich tot voor kort kon voorstellen. Durven plannen en snel actie ondernemen is in dergelijke omstandigheden een must.

Vanuit dat bredere perspectief plaatst de minister-president enkele kanttekeningen bij een aantal opmerkingen van het Rekenhof.

Wat het beleidskader betreft, meent de minister-president dat de audit te weinig rekening houdt met de context waarin het relanceplan Vlaamse Veerkracht werd opgemaakt. Het relanceplan Vlaamse Veerkracht werd opgemaakt in de zomer van 2020, een rampjaar voor de Vlaamse economie en samenleving. Er moest, ook toen, snel gehandeld worden om te zorgen voor acute crisisbestrijding en de nodige herstelmaatregelen. Er waren op dat ogenblik nog zeer veel onduidelijkheden. Hoe groot zou deze crisis zijn? Hoe lang zou ze duren? Hoe groot zou het Europees Herstelfonds zijn? Hoeveel daarvan zou naar België gaan? Hoeveel daarvan zou naar Vlaanderen gaan? Op basis van welke parameters zou deze verdeling gebeuren?

Ondanks deze onduidelijke context is met dit relanceplan Vlaamse Veerkracht toch een onderbouwd, snel en krachtig antwoord op tafel gekomen. De covidcrisis wordt in de inleiding vermeld, maar in de analyse lijkt het Rekenhof voorbij te gaan aan deze buitengewone omstandigheden.

Ook de context waarin het relanceplan Vlaamse Veerkracht wordt uitgevoerd, wordt volgens minister-president Jan Jambon te weinig in rekening gebracht bij deze audit. Er hebben zich ondertussen vijf covidgolven voorgedaan die de uitvoering van het herstelbeleid zwaar onder druk hebben gezet. De Vlaamse overheid moest telkens alle zeilen bijzetten om naast het reguliere beleid ook het crisis- en herstelbeleid te kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld op het vlak van welzijn, volksgezondheid, werk, economie, onderwijs en digitalisering. Deze opeenstapeling van covidgolven betekende telkens een forse verhoging van de werkdruk. Het rapport van het Rekenhof lijkt weinig rekening te houden met deze buitengewone omstandigheden. Ook vandaag, met de Oekraïne-crisis, moet men opnieuw onderbouwde en snelle keuzes maken en lopend beleid combineren met nood- en herstelmaatregelen. De minister-president vraagt om zich daar rekenschap van te geven.

Het Rekenhof vindt dat algemene doelstellingen op planniveau ontbreken. De minister-president wijst erop dat het relanceplan Vlaamse Veerkracht aansluit op de doelstellingen zoals ze geformuleerd werden in het Vlaamse regeerakkoord en verder onderbouwd werden door de zeer gewaardeerde rapporten van het economisch en maatschappelijk relancecomité, die op vraag van de Vlaamse Regering werden uitgewerkt. Dat vormde de basis voor een snelle identificatie en concretisering van de projecten.

De strategische doelstellingen van het plan Vlaamse Veerkracht zijn bovendien ook in lijn met andere akkoorden en plannen van de Vlaamse Regering zoals VIA 6, het VESOC-akkoord en het Vlaams Energie- en Klimaatplan. De minister-president citeert het Rekenhof: "alle projecten zijn coherent met het bestaande beleid en veel projecten betreffen een uitbreiding of versnelling van dat beleid." De minister-president is van mening dat het in deze fase, midden in een nieuwe crisisperiode, te veel tijd zou vergen om deze onderbouwing integraal te reproduceren in het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Dit plan moest focussen op effectieve projecten op het terrein, om zo een snel en slagkrachtig antwoord te bieden op deze onverwachte crisis.

Het relanceplan Vlaamse Veerkracht bevat zeven speerpunten, die reeds aan bod kwamen bij de inleidende presentatie over het derde voortgangsverslag. Deze speerpunten werden vanaf het begin opgenomen bij de communicatie over het relanceplan Vlaamse Veerkracht en in de Septemberverklaring van 2020. Bij de derde meting is een narratief opgesteld dat de inhoudelijke focus en de samenhang van elk van deze speerpunten verduidelijkt.

De verdeling van de middelen over de speerpunten, clusters en projecten is politiek bepaald, op basis van onderbouwde inzichten. De acties in het relanceplan Vlaamse Veerkracht zijn immers ingebed in het strategische beleid van de beleidsdomeinen. Ze zijn in een korte tijdspanne samengebracht in een globaal programma dat een slagkrachtig antwoord moest bieden op deze onverwachte crisis. De doorlooptijd werd kort gehouden om het plan snel tractie te geven en tot actie over te gaan.

Het Rekenhof stelt dat de keuze voor 180 projecten overkomt als versnipperd beleid. De minister-president wees reeds op de indeling in speerpunten en clusters. Het plan omvat inderdaad een groot aantal projecten maar het toont tegelijk aan dat dit relanceplan Vlaamse Veerkracht zich uitspreekt over alle aspecten van de Vlaamse economie en samenleving. Het omvat investeringen en hervormingen waarvan elke Vlaming de impact ondervindt of zal ondervinden.

De centrale coördinatie wordt positief geëvalueerd. De minister-president benadrukt dat die enkel mogelijk is dankzij een goede samenwerking met alle beleidsdomeinen en kabinetten die bij dit proces betrokken zijn. Via deze weg wil hij hen hiervoor bedanken.

De beleidsdomeinen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de projecten en kunnen steunen op sterke ambtenaren die dag in dag uit het beste van zichzelf geven om dit relanceplan Vlaamse Veerkracht in zo'n korte doorlooptijd tot een goed einde te brengen. Het is dankzij hun expertise en professionaliteit dat de voortgang van de uitvoering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht op schema ligt. Het is ook dankzij hen dat er een globale en frequente rapportering mogelijk is over deze voortgang, waarmee men zowel de Vlaamse Regering als het ruime publiek inzicht wil geven. Deze rapporten hebben ook de audit van het Rekenhof mee mogelijk gemaakt. De vertegenwoordigers van het Rekenhof verwezen in hun toelichting ook zelf naar deze openheid en transparantie.

De rapporteringsverplichtingen met betrekking tot de projecten van het relanceplan Vlaamse Veerkracht zijn niet min: er is de interne rapportering binnen de Vlaamse overheid, er zijn de audits van het Rekenhof, er zijn de Europese

verplichtingen in het kader van het Plan voor Herstel en Veerkracht en er is de rapportering in het kader van het Europees Semester. Dat men absolute voorrang geeft aan de uitvoering van de kerntaken, noemt minister-president Jan Jambon logisch, en verklaart waarom het eenmalige tijdsvenster dat het Rekenhof voorzien had om informatie uit te wisselen voor heel wat beleidsdomeinen te krap was.

Het risicomanagement, waar het Rekenhof ook naar verwijst, is voor de projecten die met Europese middelen gefinancierd worden bovendien afgedekt door de beheers- en controlesystemen waarin zij gevat zijn.

Het Rekenhof haalt in zijn rapport over de informatiekwaliteit meermaals aan dat mijlpalen, voortgangssomschrijving of outputindicatoren te vaag geformuleerd zijn. De minister-president wijst erop dat dit relanceplan Vlaamse Veerkracht, en de eraan gekoppelde monitoring, uniek is op het vlak van transparantie en actieve openbaarheid. Wellicht zijn nooit eerder op een dergelijk detailniveau gegevens over lopende projecten gedeeld met het brede publiek. Tegelijk kunnen er ook goede redenen zijn waarom projecten vager zijn in hun detaillering, bijvoorbeeld omdat zij gebonden zijn aan Europese mijlpalen en doelstellingen.

De minister-president geeft het woord aan minister Matthias Diependaele voor een toelichting bij de financiële rapportering.

2. Repliek van minister Matthias Diependaele

Minister *Matthias Diependaele* geeft aan dat het doel van het financiële luik van de voortgangsrapportering erin bestaat om een transparante en relevante rapportering ten behoeve van de lezer op te zetten, zonder evenwel te vervallen in een overvloed aan details of dubbele rapportering.

Nog meer duidelijkheid zal kunnen worden verschaft bij de rapportering vanaf de finale jaaruitgaven 2021, waarbij alle uitgaven naar aard en begunstigde worden opgesplitst. De rapportering is dan voorzien per economische uitgavecode, alsook voor de finale uitgaven van voorgaande jaren.

Het Rekenhof vraagt zich af hoe zal worden omgegaan met budgetoverschrijdingen, met een eventuele verlaging van Europese middelen of met initiatieven die ook na 2023 een vervolg kennen. In de begroting 2021 werd een algemene relanceprovisie van 4,3 miljard euro ingeschreven ter financiering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. De minister stelt – zoals hij dit reeds eerder deed in deze commissie – dat de uiteindelijke bijdrage vanuit Europa geen invloed zal hebben op het Vlaamse relance-engagement van 4,3 miljard euro. Ook het deel dat niet wordt gedekt door Europese middelen zal worden uitgevoerd.

Er gebeuren ook herverdelingen van het relancebudget volgens het tempo van de aangegane verbintenissen en geraamde uitvoering van de projecten of de werken, met die voorwaarde dat alle projecten eind 2022 vastgelegd moeten zijn.

Zo is er controle op de uitgaven ingebouwd, zorgt men voor een tijdige uitvoering van de projecten en kunnen via de voortgangsrapportering Vlaamse Veerkracht afwijkingen of budgetoverschrijdingen sneller worden opgemerkt en waar nodig worden bijgestuurd. Binnen de krijtlijnen van de 34 clusters met eenmalige relance-uitgaven is er flexibiliteit om met budgetten te schuiven na akkoord van de Vlaamse Regering. Hierbij zal geval per geval bekeken worden waar de prioriteiten gelegd moeten worden en zullen projecten die opgenomen zijn in het Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht prioritair zijn, gelet op de financiële consequenties.

De projecten uit het plan Vlaamse Veerkracht worden in eerste instantie uitgevoerd met middelen uit de Vlaamse begroting. Naargelang de voortgang van de

uitvoering van het herstelplan en het behalen van de mijlpalen en streefdoelen zal de begroting aangezuiverd worden met de middelen uit de Europese Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. Op die manier wordt de toegang tot de noodzakelijke kredieten verzekerd. De toegekende enveloppes kunnen steeds worden aangevuld met reguliere beleidskredieten wanneer nodig.

Voor de geaggregeerde impact van het relanceplan Vlaamse Veerkracht op de overheidsschuld verwijst minister Matthias Diependaele naar de algemene toelichting en de meerjarenraming.

Het relanceplan Vlaamse Veerkracht bevat volgens de minister een bewuste keuze voor een omvangrijke, maar tijdelijke en eenmalige impuls en investering in de Vlaamse economie en samenleving. Het is een bewuste beleidskeuze om geen nieuw recurrent beleid en budget uit te rollen, ingegeven vanuit de beleidsdoelstelling van een traject naar een Vlaamse begroting in evenwicht. De Vlaamse relanceprojecten bestaan dus hoofdzakelijk uit eenmalige investeringen, een tijdelijke versterking van het huidige beleid, of het versneld uitrollen van nieuw beleid zoals beslist bij de regeringsvorming.

3. Tweede reплик van minister-president Jan Jambon

De monitoringstool is de vinger aan de pols voor de globale voortgang van de 180 projecten, stelt minister-president *Jan Jambon*. Het is volgens hem nooit de bedoeling geweest om deze tool te gebruiken om alle aspecten van projectmanagement en risicomanagement te documenteren. Het Rekenhof lijkt in zijn audit te suggereren dat de monitoringstool een globale aansturing van de projecten zou moeten mogelijk maken, ook inzake projectmanagement en risicomanagement. Dat projectmanagement en risicomanagement vinden echter plaats in de beleidsdomeinen en de entiteiten zelf die uitvoering geven aan de projecten.

Tegelijk moet de monitoringstool zelf blijvend worden verbeterd. Elk veld in de tool moet relevant zijn en moet leiden tot kwaliteitsvolle informatie. Dit voortschrijdend inzicht is een van de sterktes van deze monitoring, waarbij men streeft naar continue verbetering. Ook de governance en de timing van de monitoring zullen blijvend kritisch worden bekeken, vanuit de idee van continue verbetering. De gedane suggesties zullen hierin zeker worden meegenomen.

De minister-president benadrukt nogmaals dat de uitvoering van de relanceprojecten een continue samenwerking van administratie en kabinetten is. Dat betekent dat de meeste politiek-ambtelijke afstemming de facto al gebeurt in consensus voor de formele politieke valideringsfase, en dat tijdens de formele politieke valideringsfase de kabinetten het rapport in zijn definitieve vorm zien en nog de laatste feitelijke onjuistheden kunnen aanpassen. Het Rekenhof lijkt haar oordeel daarover enkel te baseren op die laatste, vrij beperkte fase, wat volgens de minister-president dus niet strookt met de realiteit.

Tot slot geeft minister-president Jan Jambon aan dat de belangrijkste verdienste van het relanceplan Vlaamse Veerkracht is dat tijdens een acute crisisperiode op relatief korte termijn een Vlaams investeringsprogramma van ongeziene omvang in de steigers werd gezet, samen met een performant systeem van transparante monitoring van de uitvoering ervan. Deze bijkomende opdracht werd gerealiseerd binnen het bestaande personeelskader, door tal van projectverantwoordelijken in de diverse betrokken beleidsdomeinen en administraties, en dat in combinatie met het acute crisisbeheer dat veel langer duurde dan bij de start van de covidcrisis kon voorspeld worden. Men mag de context van de afgelopen twee jaar niet onderschatten. Die bereidheid om snel en doortastend te handelen, waarbij tegelijkertijd werd ingezet op maatschappelijke transitie, kan men niet loslaten.

De Vlaamse Regering heeft echter oog voor alle mogelijke aanbevelingen voor verbeteringen die ze nog kan aanbrengen voor de volgende metingen van de vooruitgang. Dat is ook de kern van haar antwoord aan het Rekenhof op het tweede rapport over de informatiekwaliteit. De Vlaamse Regering zal alle vaststellingen van het Rekenhof op globaal en op projectniveau bezorgen aan de projectverantwoordelijken, en samen met hen bekijken hoe hier verder werk van kan worden gemaakt.

De Vlaamse overheid heeft openheid en transparantie steeds naar voren geschoven als belangrijke waarden voor de opvolging van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Alle data in het rapport worden voor iedereen beschikbaar gesteld op het opendataportaal van de Vlaamse overheid. De openheid waarmee deze data voor iedereen beschikbaar worden gesteld, stelt de Vlaamse overheid in staat om continu te verbeteren, en is een voorbeeld van een lerende organisatie. De dynamiek die hier rond is ontstaan, wil de Vlaamse Regering behouden en verder versterken, besluit de minister-president.

IV. Debat

1. Tussenkoms van Philippe Muyters

Philippe Muyters dankt de Vlaamse Regering voor het derde voortgangsrapport met betrekking tot het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

Hij is het eens met de analyse van het Rekenhof dat zelden of nooit eerder op zulke wijze door de Vlaamse overheid werd gerapporteerd, waardoor de Vlaamse volksvertegenwoordigers een massa informatie ter beschikking krijgen.

Hij dankt ook het Rekenhof voor de twee rapporten.

De spreker is blij met de toevoeging in de derde voortgangsrapportage van het narratief waarin de vier overkoepelende doelstellingen zijn opgenomen.

De minister-president gaf aan de globaal genomen de uitvoering op schema zit terwijl het Rekenhof en de – door het Rekenhof bevestigde - cijfers van de minister van Financiën en Begroting er eerder lijken op te wijzen dat de uitvoering van het plan eerder traag op gang komt. Kan dat verschil in benadering verder worden toegelicht?

Op pagina 29 van de derde voortgangsrapportage wordt aangegeven dat de mijlpalen en outputindicatoren aan de projecten zullen worden toegevoegd. Ook het Rekenhof stipt de nood aan kwalitatieve mijlpalen en outputindicatoren aan in zijn rapportering. Ideaal is het natuurlijk niet dat tijdens de uitvoering van projecten nog mijlpalen en outputindicatoren moeten worden ingesteld. Hij pleit voor een zo snel als mogelijke toevoeging van de mijlpalen door de projectverantwoordelijken.

Het Rekenhof heeft nogal wat bedenkingen geformuleerd over de totstandkoming van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. De spreker volgt daarin toch de argumentatie van de Vlaamse Regering dat het plan tot stand kwam tijdens de covidpandemie en de noodzaak er was om snel met een actieplan te komen vanwege de impact van de economische crisis als gevolg van de covidpandemie.

De spreker is ook blij met de vaststellingen van het Rekenhof dat de projecten consistent zijn met het gevoerde beleid en dat de kwaliteit van de voortgangsrapportages bij elke nieuwe rapportage stijgt. De Vlaamse overheid is inderdaad een lerende organisatie maar de huidige kwaliteit van de rapportering is reeds nooit gezien. Het Rekenhof stelt ook vast dat de bevoegdheden en verantwoordelijkheden over het algemeen duidelijk vastliggen en dat voor driekwart van de projecten

duidelijk is bepaald wat de output moet zijn en welke instrumenten er nodig zijn om die doelstelling te halen.

Het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken verdient een pluim om deze monitoringstructuur uit te werken naast het gewone werk.

Het Rekenhof heeft er ook terecht op gewezen dat de kans groot is dat het Belgische, en dus ook het Vlaamse, aandeel in de RRF lager zal liggen dan eerst gezegd: de relatief goede Belgische groeicijfers in 2021 zullen vermoedelijk leiden tot een lagere bijdrage van de EU in de financiering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

De spreker concludeert dat de Vlaamse Regering op deze weg verder moet, waarbij hopelijk elke volgende voortgangsrapportage beter is dan de voorgaande. Hij roept daartoe alle departementen en agentschappen op mee de hand aan de ploeg te slaan.

2. Tussenkoms van Anke Van dermeersch

Vooreerst stelt *Anke Van dermeersch* dat uit de rapporten van het Rekenhof blijkt dat de algemene kwaliteit van de voortgangsrapportering zeer bevredigend is en veel beter dan vroeger in de regel het geval was. De Vlaamse Regering en de administratie, met name de Departementen KBUZA en FB, mogen hiervoor een dikke pluim op hun hoed steken.

Uiteraard heeft het Rekenhof een aantal opmerkingen en vaststellingen.

Zo suggereert het Rekenhof om de EMOE-toepassing verder door te ontwikkelen zodat de verantwoording van de projecten het strenge Europese oordeel kan doorstaan en de Europese middelen toegekend worden.

Anke Van dermeersch verwijst ook naar eerdere tussenkomsten waarbij ze waarschuwde voor het overschatten van budgettaire ontvangsten en uitgaven. Vlaanderen heeft na een intern Belgisch akkoord recht op iets meer dan 52 procent van de 4,3 miljard euro die in het kader van het RRF voorlopig was toegewezen aan België. Inmiddels weten we dat de het totale bedrag voor België zal dalen en dus ook het bedrag dat Vlaanderen van de EU zal ontvangen.

Ze pleit daarom voor reële cijfers in de begroting. Ook aan de uitgavenzijde zijn tot nu de uitgaven inzake de uitvoering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht veel lager dan gebudgetteerd. Momenteel heeft de EU zelfs via een voorschot veel meer betaald dan wat Vlaanderen aan de 55 Europese projecten heeft vereffend.

De Vlaams Belangfractie vindt het plan Vlaamse Veerkracht nog steeds een goed idee en heeft begrip voor de schuldfinanciering van het plan en voor de trage start van de uitvoering.

Waar de spreker veel minder begrip voor kan opbrengen, is dat blijkt dat de mijlpalen, streefwaarden en outputindicatoren van de projecten tijdens de uitvoering van de projecten aangepast worden om de realisaties beter voor te stellen. Het moet wel een correcte rapportage blijven.

Storend is ook dat het plan een samenraapsel van projecten is en blijft. Het zou zeer wervend moeten zijn maar is het momenteel niet. In een reactie op de vaststellingen van het Rekenhof hierover heeft de Vlaamse Regering aangegeven dat het budget van het plan Vlaamse Veerkracht politiek is verdeeld op basis van onderbouwde inzichten. Kan de Vlaamse Regering deze onderbouwde inzichten bezorgen aan het Vlaams Parlement? Volgens de spreker ligt het gebrek aan expliciete onderbouwing ook aan de basis van het feit dat er geen wervende kracht

van uitgaat. Zij verwijst als vergelijking naar Flanders Technology, dat een zeer wervende campagne was om de Vlaamse industrie te moderniseren.

De reële kostprijs van het relanceplan Vlaamse Veerkracht is duidelijk geen 4,3 miljard euro maar heel wat meer. Ze vraagt zich af of er iemand is die werkelijk weet wat de totale budgettaire omvang van het plan is. Het Rekenhof noemt een extra bedrag van circa 9 miljard euro.

Daarbij komt dat het bedrag dat Vlaanderen van de EU zou krijgen – oorspronkelijk 2,25 miljard euro – met circa 500 miljoen euro zou verminderen. Hoe gaat dit alles gefinancierd worden als de minister van Financiën en Begroting aangeeft dat plan hoe dan ook volledig wordt uitgevoerd? Hoe schat minister Diependaele dit nu in? Moet men niet eerder prioriteiten stellen dan meer schuld opbouwen?

Daarnaast is er nog de inflatieopstoot die maakt dat een aantal projecten met ernstige budgetoverschrijdingen zal geconfronteerd worden. Het Rekenhof merkt ook op dat sommige projecten geen investeringen zijn maar recurrente uitgaven zoals project 45², waarvoor een bedrag van 138 miljoen euro is uitgetrokken. Wat als die 138 miljoen euro uitgegeven zijn?

3. Tussenkoms van Björn Rzoska

Björn Rzoska bedankt vooreerst de delegatie van het Rekenhof voor zijn toelichting. Ook in dit dossier bewijst het Rekenhof opnieuw zijn meerwaarde.

Hij herinnert er ook aan dat Peter Van Rompuy het initiatief heeft genomen voor de monitoring van het relanceplan Vlaamse Veerkracht en de daaruit voortvloeiende voortgangsrapportage van het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

Er is vooruitgang geboekt inzake de rapportage door de Vlaamse Regering maar hij stelt nog niet van zijn sokken te zijn geblazen door het geleverde werk.

Het relanceplan Vlaamse Veerkracht zou deze Vlaamse Regering een tweede adem moeten geven. Al eerder heeft de spreker gesteld dat de middelen te versnipperd worden ingezet. Ook de voorzitters van de relancecomités geven dat blijkbaar aan in het uitgebreide rapport van het Rekenhof (pagina 5). Al eerder pleitte Björn Rzoska ervoor om het relanceplan Vlaamse Veerkracht na de covidcrisis niet via een politieke deal tot stand te laten komen maar de middelen te focussen op projecten die echte meerwaarde bieden. Men heeft daarentegen gekozen voor financiële confetti uitgestrooid over 158 projecten en 22 hervormingen.

Een tweede punt van kritiek is dat de financiering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht wordt gebruikt om de financiering van het Vlaamse regeerakkoord rond te krijgen. Daarbij komt dat het Rekenhof vaststelt dat het gaat om bestaand of nieuw beleid of een vermenging ervan. Er is relatief weinig nieuw beleid te ontdekken in de projectenlijst.

Een derde vorm van kritiek is de vaststelling dat het management van de projecten door het Rekenhof wordt aangepakt. Het ontbreekt aan overkoepelende strategische visie en doelstellingen op planniveau en als die doelstellingen er al zijn, worden ze door het Rekenhof bestempeld als vaag (pagina 24 en 25 van het rapport van het Rekenhof). De Vlaamse Regering wierp op dat het snel moest gaan. Die opmerking wordt geformuleerd bij de derde voortgangsrapportage die zestien maanden na de start van het relanceplan Vlaamse Veerkracht wordt gepubliceerd. Hij verwijst ook naar de kritiek van het Rekenhof in slide 7 en 11 tot 13.

² VV045 Inzetten op kwaliteit en good governance van WZC & vooruitschuif nieuw beleid – cluster 09 Welzijnsinfrastructuur en speerpunt 5 Zorg- en welzijnssysteem versterken.

De aansturing is wel duidelijk aanwezig op projectniveau. De uitvoering komt ook traag op gang. De minister-president geeft aan dat de Vlaamse Gemeenschap een lerende organisatie is en zal bijsturen. Die bijsturing is volgens de spreker ook echt nodig.

De relanceprovisie bedraagt 4,3 miljard euro aan VAK en VEK. Uit slide 16 van het Rekenhof blijkt dat de budgettaire uitvoering zeer traag verloopt. Er wordt wel mee geschermd dat het om voorlopige uitvoeringscijfers gaat die nog kunnen toenemen door facturen die nog op 2021 zullen worden aangerekend. Is er al meer zicht op of cijfers nog beduidend hoger zullen uitvallen? Er was toch door de Vlaamse Regering aangegeven dat de vastlegging van de projecten in de periode 2020-2022 zou plaatsgrijpen? De klok tikt.

Wat de verantwoording inzake de 22 hervormingsprojecten betreft, verwijst de Vlaamse Regering te gemakkelijk naar de algemene toelichting en de beleids- en begrotingstoelichtingen bij de begrotingsontwerpen omdat deze via de reguliere begroting worden gefinancierd. Het gaat om 9 miljard euro in de reguliere begroting. Dat vindt de spreker niet kunnen. De voortgangsrapportage moet op alle projecten slaan. Zo niet, is er geen enkele commissie die een helikopterzicht heeft op het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

Het Rekenhof stelt moeite te hebben om de voorgelegde financiële informatie correct te interpreteren. De spreker vraagt aan minister Matthias Diependaele om de inspanning te doen om het Rekenhof helder te informeren zodat het het Vlaams Parlement correct kan informeren. Om zijn stelling kracht bij te zetten, verwijst Björn Rzoska naar de schriftelijke vraag aan minister Hilde Crevits van Maurits Vande Reyde over het Welvaartfonds – Stand van zaken (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 226). Het antwoord van minister Crevits op de schriftelijke vraag wijkt af van de rapportering over het Welvaartfonds zoals opgenomen in de derde voortgangsrapportage.

Wat de mijlpalendiscussie betreft, deelt hij de mening van het Rekenhof dat mijlpalen er zijn om gehaald te worden.

Concluderend wil hij de Vlaamse Regering aansporen om dit plan verder uit te voeren omdat dit parlement er kamerbreed van uitgang dat dit plan het middel bij uitstek is om Vlaanderen te laten aanknopen met economische groei. Heel wat projecten lijken nog echt te moeten opstarten in het monitoringrapport van december 2021 van de Vlaamse Regering.

De communicatiecampagne inzake het relanceplan Vlaamse Veerkracht was duidelijk aanwezig. De spreker heeft daar vrede mee. Uit de slides van de Vlaamse Regering blijkt echter dat men een nieuwe communicatie aankondigt en hij vraagt zich dan ook af wat de doelstelling daarvan is en wat dat gaat kosten, nog eens dezelfde boodschap brengen bij het gewone publiek en er een internationaal luik aan vastkoppelen.

4. Tussenkoms van Ludwig Vandenove

Ook *Ludwig Vandenove* bedankt vooreerst de delegatie van het Rekenhof voor zijn toelichting.

Hij apprecieert ook de kwaliteit van de monitoringrapportering van de Vlaamse Regering. Wat wel niet kan op dit beleidsniveau, is dat de Vlaamse Regering herhaaldelijk gebreken aan deze rapportering pareert met de stelling dat de Vlaamse administratie nog een lerende organisatie is. Het parlement heeft recht op correcte informatie.

De kritiek van het Rekenhof dat het onduidelijk is waar dit plan Vlaanderen naartoe moet brengen en de vaststelling dat vele projecten uitvoering geven aan onderdelen van het Vlaamse regeerakkoord, nog niet opgestart zijn en of zeer vage doelstellingen hebben, onderschrijft de spreker. Daarom stelt hij de vraag wat nu de grote doelstellingen van de speerpunten van dit plan zijn. Gaat de Vlaamse Regering die nog definiëren en nog outcome- of impactindicatoren – zoals het Rekenhof voorstelt – aan de projecten toevoegen? Ze zijn cruciaal om het succes van dit plan – waarin een aantal goede elementen zit – te kunnen meten. Voor het Rekenhof heeft hij de vraag aan welke criteria deze doelstellingen moeten voldoen om voldoende duidelijk te zijn. In welke mate kan het ontbreken of niet behalen van mijlpalen en doelstellingen in bepaalde projecten de Europese financiering bedreigen?

Een tweede aandachtspunt is de capaciteit van de Vlaamse overheid. Is die voldoende om al die plannen van deze regering correct te verwerken? Het Rekenhof twijfelt aan de tijdige uitvoering van al deze projecten. De spreker hoopt dat minstens de 55 Europese projecten zodanig vorderen dat er geen of zo weinig mogelijk Europees geld wordt misgelopen. Zijn de nodige maatregelen genomen om dit te vermijden?

51,5 procent van de door de Europese Commissie toegezegde middelen in dit kader is klimaatgerelateerd. In de andere projecten van het relanceplan Vlaamse Veerkracht, die niet gefinancierd worden door de EU, is 13,2 procent klimaatgerelateerd. Op het gehele plan is 32,8 procent klimaatgerelateerd, berekent de Vooruitfractie. Het klimaatpanel zegt blij te zijn met een aantal projecten en maatregelen maar dat die niet ingebed zijn in een overkoepelend kader van een klimaatvisie. Daarom stelt hij de vraag wat de klimaatvisie is van het relanceplan Vlaamse Veerkracht en hoe dit is gekoppeld aan het algemene klimaatbeleid van deze regering.

Een derde aandachtspunt betreft het gevaar dat bepaalde bestaande uitgaven zullen aangerekend worden op de eenmalige kredieten van het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Slechts 16 procent van de nieuwe projecten is nieuw beleid. Kan het Rekenhof aangeven bij welke projecten dit gevaar bestaat? Hoe kijkt de Vlaamse Regering naar deze discussie?

Een vierde aandachtspunt slaat op het gevaar dat de voorziene middelen niet zullen volstaan om het relanceplan Vlaamse Veerkracht te realiseren. Wat als de Europese middelen uit het RRF lager uitvallen dan geraamd en wat bij budgetoverschrijdingen? Komen er dan extra budgetten of worden de ambities bijgesteld?

Tot slot vraagt de spreker dat de Vlaamse Regering concreter ingaat op de vraag in welke mate ze de aanbevelingen van het Rekenhof tot de hare zal maken.

5. Tussenkoms van Peter Van Rompuy

Peter Van Rompuy dankt vooreerst het Rekenhof voor zijn rapport.

Hij herinnert eraan dat onder meer op zijn initiatief deze rapportering door de Vlaamse overheid tot stand kwam. Het is belangrijk dat dit plan goed wordt opgevolgd.

Het Rekenhof looft in zijn rapport de grote transparantie van de Vlaamse Regering in zijn rapportering. Dat is een grote pluim voor de Vlaamse Regering.

Hij vindt het belangrijk te herhalen dat dit plan tot stand kwam in de bijzondere omstandigheden van de coronacrisis en dat het ook een nieuwe aanpak betreft. De uitrol van dit plan wordt natuurlijk ook gehinderd door het takenpakket van de administraties die ook de gevolgen van de coronacrisis moeten opvangen. De spreker verwacht ook dat de impact van de Oekraïne crisis de EU tot nieuwe plannen

zal brengen die op een gelijkaardige wijze zullen worden uitgerold en gefinancierd als de RRF. Het wordt dus geen eenmalige oefening. Dat maakt de evaluatie van de uitvoering van het relanceplan Vlaamse Veerkracht des te belangrijker.

De spreker begrijpt dat er nog geen terugkoppeling is geweest met de Europese Commissie voor de projecten die mee door de EU worden gefinancierd.

Hij heeft ook drie punctuele vragen. Een van de belangrijkste elementen in het relanceplan Vlaamse Veerkracht is de snelheid van uitvoering van de projecten. Opvallend is dat er bij de zeven projecten die nog niet zijn opgestart, drie digitaliseringsprojecten zijn. Dat komt contra-intuïtief over. Wat kan daarvoor de reden zijn, vraagt de spreker.

Hij vraagt verdere toelichting bij de uitvoeringscijfers en de verwerking van het relanceplan Vlaamse Veerkracht in de meerjarenraming op slide 16 van de toelichting van het Rekenhof.

Zijn er geen budgetoverschrijdingen te melden? De spreker meent ook uit de toelichting van het Rekenhof af te leiden dat er geen volledige consistentie is in de redactie van de projectfiches wat de budgettaire-financiële impact betreft. Zo zijn er projecten waarvoor de totale looptijd niet is opgenomen of enkel de rentelasten. Dat maakt de opvolging van deze projecten zeer moeilijk.

6. Tussenkoms van Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz verwijst vooreerst naar de tussenkomsten van zijn voorgangers in dit debat waardoor hij een heleboel terechte opmerkingen en beschouwingen niet hoeft te herhalen.

Bij het lezen van de rapportering door de Vlaamse Regering en het rapport van het Rekenhof hierover komt er een aantal bezorgdheden aan de oppervlakte. Zijn de projecten met de meeste toegevoegde waarde geselecteerd? Zijn er voldoende nieuwe projecten die geen upgrade vormen van bestaand beleid? Is er voldoende impactmeting voorzien? Zijn er niet te veel kleine projecten geselecteerd? Hier staat impact (grote projecten) tegenover snelheid van uitvoering (kleine projecten). De snelle en effectieve uitvoering is voor de Vlaamse Regering een gargantueske taak.

Het is een goede zaak dat de Vlaamse Regering in volle coronacrisis tot dit relanceplan Vlaamse Veerkracht heeft besloten. Helaas zullen de Europese middelen lager uitvallen dan eerst geraamd en wordt de relance stokken in de wielen gestoken door de stijging van de energieprijzen en de oorlog in Oekraïne. Hierdoor is er economisch en budgettaire onweer op komst. Dan rijst de vraag of de middelen van niet-opgestarte projecten niet beter een andere bestemming krijgen. Hij denkt daarbij aan een versnelling van het onafhankelijk maken van de Vlaamse bedrijven en burgers van fossiele brandstoffen. Dit zou nog een significantere impact kunnen hebben dan sommige andere weerhouden dossiers.

7. Replik van Bart Andriessens

Wat het gebrek aan projectmanagement betreft bij een aantal projecten, is *Bart Andriessens* van oordeel dat men misschien beter bij de start meer tijd had genomen om de projecten beter uit te werken. Dat betaalt zich later meer dan voldoende terug door de problemen die later in het uitvoeringsproces kunnen worden vermeden.

Het gebrek aan projectmanagement is een oud zeer dat bij veel grote dossiers terugkomt zoals de missing links en het ReTiBo-project. Ook Audit Vlaanderen

klopt al jaren op die nagel. Het is wetenschappelijk bewezen dat projectmanagement de uitvoering van projecten versnelt.

Op de vraag van Ludwig Vandenhove of het Rekenhof kan nagaan of kredieten bijkomend zijn of niet, is het antwoord dubbel. Voor een aantal projecten met een duidelijke rapportering – in de reguliere uitgaven en of in het relanceplan Vlaamse Veerkracht – is dat zeker mogelijk.

Voor de fietskredieten bijvoorbeeld is dat veel moeilijker. Vooreerst zitten deze reguliere fietskredieten gespreid over verschillende entiteiten en zijn ze samengevoegd met andere uitgaven en is de rapportering over de aanwending ervan nog sterk voor verbetering vatbaar. Het relanceplan Vlaamse Veerkracht voorziet circa 250 miljoen euro voor bijkomende fietspaden bovenop de reguliere kredieten. Gezien de kwaliteit van de bestaande rapportering over de reguliere uitgaven is het moeilijk om dat na te gaan. Minister van Mobiliteit en Openbare Werken Lydia Peeters heeft het Departement MOW recent opgedragen de rapportering inzake de besteding van fietskredieten sterk te verbeteren.

De doelstellingen dienen het best volgens het smartprincipe (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden) geformuleerd te worden. Specifiek houdt dit in dat er geen vage doelstellingen zijn; voor meetbaarheid heeft men kwalitatieve outputindicatoren nodig die afgesproken zijn – wat het geval is. Of er projecten zijn waarvan de doelstellingen niet realistisch zouden zijn, daarvan heeft de spreker geen weet. Bij tijdsgebonden wil de spreker benadrukken dat uit de gesprekken van het Rekenhof met het kabinet van minister-president Jan Jambon niet bleek dat alle uitgaven voor de Vlaamse projecten in het plan eind 2022 moesten zijn vastgelegd.

Zouden de vage doelstellingen bij sommige projecten een probleem kunnen vormen voor de Europese Commissie? De spreker denkt van niet omdat de EC de projecten heeft aanvaard zoals ze zijn en haar afgesproken aandeel zal betalen als deze projecten gerealiseerd zijn qua doelen en mijlpalen of de projectkost nu hoger of lager is dan gepland.

Wat de tool van het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken betreft, verduidelijkt de spreker dat het niet zo is dat het Rekenhof ervoor pleit dat alle documenten die slaan op de projecten in de rapportering zelf worden opgenomen. Wel zouden ze in een tool kunnen opgeladen worden waartoe alle controle-instanties, waaronder het Rekenhof, toegang hebben.

8. Repliek van Lieven Tydgat

Lieven Tydgat verduidelijkt verder slide 16 'Begroting, meerjarenraming en uitvoering' van de toelichting van het Rekenhof.

De cijfers die onder een groene hoofding zijn opgenomen, zijn de cijfers uit de BA 2021, de BO 2022 en de meerjarenraming 2022-2026.

Oorspronkelijk was de totale kost van het relanceplan Vlaamse Veerkracht (4,3 miljard euro) in VAK en VEK opgenomen in de BO 2021. Bij de BA 2021 werd het VEK verlaagd tot 2 miljard euro omdat men zich realiseerde dat de uitvoering trager verliep dan gepland.

Omdat in de begroting 2021 het totale bedrag voor het relanceplan Vlaamse Veerkracht aan VAK kredieten was opgenomen, staan er geen VAK ingeschreven in de BO 2022 maar wel 1,6 miljard euro VEK.

De Europese subsidies zijn negatieve bedragen omdat ze ontvangsten betreffen die pro rata met de geplande VEK werden geraamd.

De cijfers die onder een oranje hoofding zijn opgenomen, zijn de realisaties op basis van de voorlopige uitvoeringscijfers op 31 december 2021 en kunnen nog toenemen door aanrekeningen van facturen in het begin van 2022 die slaan op 2021. Vanuit de relanceprovisie van 4,3 miljard euro werd daartoe in 2021 1,7 miljard aan VAK naar de projecten overgeheveld, waarop 1,5239 miljard euro werd vastgelegd en 334,1 miljoen euro aan VEK vanuit de relanceprovisie naar de projecten werd overgeheveld, waarop 218,8 miljoen euro VEK werd vereffend.

9. Repliek van minister-president Jan Jambon

De keuze van de Vlaamse Regering om ten aanzien van de uitvoering van het Vlaamse relanceplan Vlaamse Veerkracht grote transparantie te beogen, heeft natuurlijk als keerzijde dat de Vlaamse Regering zich meer blootstelt aan mogelijke kritiek, stelt *Jan Jambon*. Men krijgt dan het klassieke parlementaire spel waarbij de oppositie de kritiek uitvergroot en de meerderheid diezelfde kritiek minimaliseert en nuanceert.

De Vlaamse Regering is zich daar uiteraard van bewust maar blijft achter haar keuze voor meer transparantie staan omdat een volwassen houding ten aanzien van de kritiek de beste wijze is om vooruitgang te boeken. Uiteraard staan er in elke audit kritische opmerkingen en aanbevelingen. De minister-president heeft het nog nooit anders geweten en onfeilbaarheid is niet des mensen.

Sommige sprekers hebben gevraagd wat de Vlaamse Regering van plan is met de aanbevelingen van het Rekenhof. Hij stelt niet te kunnen beloven de aanbevelingen van a tot z te zullen uitvoeren maar wel dat de aanbevelingen ernstig worden genomen en de projectverantwoordelijken van de Vlaamse Regering de opdracht zullen krijgen de aanbevelingen zoveel als mogelijk in de projectuitvoering te integreren volgens het principe 'pas het toe of leg uit waarom je het niet toepast'.

De vaststellingen van het Rekenhof dat mijlpalen niet duidelijk zijn of dat ermee wordt geschoven wanneer men die niet dreigt te halen, is een vaststelling die een belangrijk signaal vormt voor de minister-president. Het is goed dat er een instantie is als het Rekenhof bestaat die daar met een helikopterzicht naar kijkt. De minister-president denkt overigens niet – net zoals het Rekenhof overigens – dat Vlaanderen gevaar loopt dat daardoor de toegezegde Europese subsidies achterwege zullen blijven. Er zijn ook geen signalen in die zin gekomen van de Europese Commissie. Zo niet zou de Vlaamse Regering uiteraard de nodige maatregelen treffen.

Op de vraag van Philippe Muyters of de sterke groeicijfers van de Belgische economie en de vertraging in de uitvoering van de projecten tot minder Europese subsidies aanleiding zouden kunnen geven, antwoordt de minister-president dat de sterke Belgische groeicijfers in 2021 mogelijk tot een lagere Europese cofinanciering aanleiding zullen geven. Dit zal de komende maanden duidelijker worden. Wat de vertraging in de uitvoering van de projecten betreft, denkt hij niet dat dit impact zal hebben op de hoogte van de Europese cofinanciering.

De minister-president herinnert eraan dat de Vlaamse Regering het volledige bedrag voor de financiering van het plan Vlaamse Veerkracht in de begroting heeft ingeschreven. Alle middelen om de projecten tot een goed eind te brengen zijn voorzien, of de Europese subsidies er nu komen of niet. Die bedragen zijn ook in de schuldpositie verwerkt. Als de Europese subsidies worden gestort, verbeteren ze de schuldpositie van Vlaanderen.

In sommige tussenkomsten werd gesteld dat het gaat om een samenraapsel van projecten. Hij herinnert eraan dat de Vlaamse Regering zeven speerpunten heeft geselecteerd waarvan er drie zijn die het leeuwendeel van de kredieten hebben toegewezen gekregen, met name om en bij de 4 miljard euro van de totale 4,3 miljard euro. De drie speerpunten zijn digitalisering, duurzaamheid en openbare werken zoals opgelegd door de EU. Alle speerpunten vallen uiteen in projecten die dan weer worden opgedeeld in taken. Er is wel degelijk focus in het plan die door de EU grotendeels is opgelegd.

Een ander verwijt dat de minister-president wenst tegen te spreken, is dat het vooral zou gaan om het beter financieren van ondergefinancierd bestaand beleid. De budgetten – bijvoorbeeld voor fietspaden – komen bovenop de bestaande inspanningen. Ook de inspanning voor de lokale besturen waarbij Vlaanderen één euro betaalt voor elke twee euro van de lokale besturen is een gelijkaardig verhaal. Het verwijt dat sommige projecten gewoon het hernemen zouden zijn van de budgettaire inspanningen van voor de coronacrisis spreekt hij met klem tegen.

Dat een voorzitter van een van de relancecomités aan het Rekenhof heeft gemeld dat de middelen te versnipperd worden ingezet, verwondert hem want die boodschap heeft de minister-president nooit bereikt. Wanneer de voorzitters met de pers praten zijn zij vol lof over het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Bovendien wordt met hen zeer regelmatig samengewerkt. De minister-president zal daarover zeker met hen in dialoog treden.

Wat de communicatie over het relanceplan Vlaamse Veerkracht betreft, is het de bedoeling om op geregelde tijdstippen een aantal realisaties bij de burger in de verf te zetten. Wat het internationale luik van de communicatie betreft, gaat het niet om een internationale communicatiecampagne die geld kost maar om het melden van de Vlaamse realisaties ter zake in de diplomatieke contacten die de minister-president jaarlijks met diplomaten van de hele EU heeft.

Wat de opmerking van Ludwig Vandenhove over het ontbreken van outputindicatoren en de mijlpalen betreft, stelt de minister-president die opmerking ernstig te nemen. Dat moet beter.

Het feit dat enkele digitaliseringsprojecten nog niet zijn opgestart, heeft te maken met een capaciteitsprobleem: de verantwoordelijken worden nog ingezet op de corona-app.

De klimaatprojecten in het relanceplan Vlaamse Veerkracht moet men samen lezen met het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Dat vormt een consistent geheel.

Het is ook niet de bedoeling om de middelen gereserveerd voor het relanceplan Vlaamse Veerkracht af te romen om zo geld vrij te maken voor het bestrijden van de impact van de sterk gestegen energieprijzen of middelen vrij te maken in het kader van de Oekraïne-crisis, antwoordt hij op de vraag van Willem-Frederik Schiltz. Zeg nooit nooit, maar het is momenteel niet de intentie van de Vlaamse Regering om dit te doen.

10. Repliek van minister Matthias Diependaele

Wat de kwaliteit van de rapportering betreft, stelt minister *Matthias Diependaele* dat er ook grenzen zijn aan de energie die daar kan ingestopt worden door de administraties. Hij doelt vooral op het verwijt dat sommige projecten in de BBT's bij de begrotingsopmaak zullen worden toegelicht. Die ook opnemen in deze rapportering is dubbelop. Wat voorligt is een zeer uitgebreide, transparante rapportering.

Wat de inzet van VAK en VEK betreft, mag men ook niet vergeten dat Vlaanderen de allereerste was in de EU die in september 2020 met een relanceplan Vlaamse Veerkracht kwam. De grote lijnen lagen al vast terwijl de contouren van de cofinanciering door de EU nog moesten worden bepaald. Het budget van 4,3 miljard euro is toen al bepaald terwijl er nog geen cofinanciering was toegezegd door de EU.

De Vlaamse Regering heeft afgesproken dat eind 2022 de nodige kredieten moesten zijn vastgelegd voor de projecten; vereffeningen konden nog later. Later heeft de EU bepaald dat er tot 2026 uitgaven in dit kader konden worden gedaan.

Aan Anke Van dermeersch, die stelt dat ramingen van de uitgaven niet realistisch zijn, zegt hij dat de vereffeningsskredieten voor de uitgaven van het relanceplan Vlaamse Veerkracht ramingen betreffen die nog een aantal jaar zullen lopen op basis van de planning van de concrete projecten op dat tijdstip. Aan Björn Rzoska antwoordt hij dat de lage gerealiseerde vereffeningsskredieten onder meer het gevolg zijn van de traditioneel traag op gang komende dossiers in het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken. Momenteel is een derde van de middelen vastgelegd, wat een verdubbeling is van de situatie in september 2021.

Op bepaalde projecten zal er inderdaad een onderbenutting worden vastgesteld. Aangezien het om eenmalige projecten gaat, is de verwachting dat de gemiddelde onderbenutting (veel) hoger zal liggen dan in de uitvoering van de reguliere begroting, waar momenteel circa 2,3 procent niet wordt besteed. Dat vormt ook geen probleem.

De keuze om de 4,3 miljard euro aan kredieten politiek te waarborgen – wat de EU ook beslist inzake de cofinanciering – is bewust gemaakt om de ministers en hun beleidsdomeinen de kans te geven een ernstig beleid te voeren en niet met jojobeleid geconfronteerd te worden. Indien de Vlaamse Regering de beschikbaarheid van de middelen had laten afhangen van de cofinanciering van de EU, dreigde men inderdaad in een jojobeleid terecht te komen en dat wou de Vlaamse Regering vermijden. De kritiek in het Vlaams Parlement zou ook niet mals zijn geweest in voorkomend geval. Indien de middelen van de EU lager zullen uitvallen dan eerder geraamd, zal dit een negatieve impact hebben op de schuldopbouw van de Vlaamse overheid. De keuze van de Vlaamse Regering bestond er niet zozeer in geld te willen uitgeven maar wel de Vlaamse economie te herlanceren.

De minister herinnert er ook aan dat op het moment dat werd beslist om het relanceplan Vlaamse Veerkracht te lanceren, de schuldgraad er veel slechter uitzag dan bij de recente herrekening van de meerjarenraming. Ondertussen is echter de Oekraïne-crisis begonnen, die de groei- en inflatiecijfers fundamenteel beïnvloedt.

Budgetoverschrijdingen vormen inderdaad een budgettaire gevaar maar de begrotingsakkoorden houden standaard in dat de meerkosten zullen worden aangerekend op de reguliere kredieten van de minister. Dat is de Hollandse budgettaire logica, waarbij elke minister zijn eigen broek moet ophouden (dit wil zeggen dat een minister zelf zijn budgettaire afspraken moet nakomen).

De kredieten voor de uitgaven opgenomen in het relanceplan Vlaamse Veerkracht zijn per definitie eenmalig. Alle ministers weten dat. Wie bijvoorbeeld proeftrajecten lanceert, weet dat voor de continuïteit een beroep zal moeten gedaan worden op reguliere kredieten. Er zijn geen toezeggingen gedaan vanwege de minister van Financiën en Begroting. Dat sluit niet uit dat sommige projecten zullen verlengd worden maar daar zal een nieuwe beslissing over moeten vallen.

De schuld van de 250 miljoen euro voor sociale woningen is opgenomen in een meerjarenraming via een FS3-lening op voorwaarde dat de sociale woningen gebouwd worden.

Het verwijt als zou het relanceplan Vlaamse Veerkracht vooral beogen nog niet-gefinancierde plannen van het Vlaamse regeerakkoord te financieren, vindt de minister een bizar verwijt. Uiteraard ligt het relanceplan Vlaamse Veerkracht in lijn met het regeerakkoord. Dat is de logica zelve.

In verband met de opmerking van Björn Rzoska over het Welvaartsfonds, waarbij het monitoringrapport andere cijfers geeft dan het antwoord op de schriftelijke vraag aan minister Hilde Crevits, oppert de minister dat het verschil mogelijk kan verklaard worden door de datum van afsluiten hoewel hij de schriftelijke vraag en het antwoord van minister Crevits daarop nog niet heeft gelezen. De minister zal dit nakijken.

11. Repliek van Björn Rzoska

Björn Rzoska vindt het goed dat de Vlaamse Regering aan de slag zal gaan met de aanbevelingen in het rapport van het Rekenhof.

Hij vult aan dat de opmerking van een van de voorzitters van de relancecomités over de versnippering op pagina 5 van het rapport van het Rekenhof staat. Hij vindt dat zulke boodschappen rechtstreeks moeten worden gegeven.

Hij vraagt ten slotte of het parlement inzage krijgt bij de tussentijdse adviezen van de maatschappelijke relancecomités bij de tussentijdse monitoringrapporteringen.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Philippe MUYTERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BA	begrotingsaanpassing
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
BO	begrotingsopmaak
EC	Europese Commissie
EMOE	Databank Departement Financiën en Begroting (begrotingsuitvoering)
EU	Europese Unie
FB	Financiën en Begroting (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
FS3-lening	Derde financieringssysteem voor sociale huurwoningen (VMSW)
KBUZA	Kanselarij en Buitenlandse Zaken (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
ReTiBo	Registratie-, Ticketing- en Boordcomputer
RRF	Recovery and Resilience Facility
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VAK	vastleggingskrediet
VEK	vereffeningskrediet
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VIA	Vlaams intersectoraal akkoord
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen